

НОВА СВѢТЛИНА

ВАЖНО ИЗВѢСТІЕ.

Тъзи е третата година от как слѣдва да се издава и редовно изпрашта на абонатитѣ „Нова Свѣтлина“; обаче, из послѣднитѣ тѣзи, мнозина не са си внесли никак абонамента. Ний покорно молим всички изобщто, както тѣзи които са внесли по нѣшто, тъй и тѣзи които не са никак внесли, да благоволят да си доплатят напълно абонамента до послѣдната тѣзи година. Който до края на тѣз година не си внесе напълно абонамента, ще му се прѣкрати изпраштането на „Нова Свѣтлина“ за четвъртата година.

Цѣлта на това списание е повече морална от колкото материална — достатъчно е самото да си покрива разносикитѣ. Във това отношение, молим сѣкиго да благоволи да си внесе абонамента, който е 5 лева за три коли и половина печатни със „Здравословие“.

Комуто не се ще да плати ние го умолиаваме да благоволи да ни изпрати обратно всичкитѣ книжки.

Редакцията

Книгата на духоветѣ

от Аллана Кардека.

Разсѣждения и библейски описания сходни относительно сътворението вселенната.

59. В разни времена, народитѣ, според степената на своето образование и просвѣщение си съставиха разни мнѣния относително създанието мира. Логика-

та, основана на науката, узна невѣројатноститѣ на нѣколко теории, но теориата којато е дадена от духоветѣ е съгласна с мнѣнието отдавна прието от най-просвѣтенитѣ чловѣци.

Възражението, което може да се направи на тази теория е, че тѣа е в противоречие с текстоветѣ на свѣщеннитѣ книги. Но един строг изпит доказва че това противоречие е повече видимо от колкото дѣйствително, и че то произлиза от тълкуването направено повече с алегорически дух.

Въпроса за първия чловѣк в лицето на Адама, като първи родоначалник на чловѣческиа род, не е единствен, върху който религиознитѣ вѣрвания са разногласни. Движението на земѣята нѣкогаж се показало тѣй противоречиво на свѣщенния текст, щото под този прѣдлог се породиха страшни гонения; и при все това земѣята се върти против всичкитѣ анатели и никой днеска не би могал да противорѣчи, без да се покаже че е свършено лишен от логика. Библията тѣй също казва, че свѣта е създаден в шест денѣа, и опрѣдѣлява епохата 4000 прѣди Рождеството Христово. Прѣди това земѣята не съществувала; тѣа излезе от неанта (от нищото). Текста е формален; и при все това, ето че положителната, непоколебимата наука иде да докаже противното. Сътворението на нашата сфера е отбѣлѣжено с неизлѣчими знакове в пластоветѣ, и е доказано че шесттѣ дни на сътворението вселенната, са толкова периоди, от които всѣкой, може би, да има нѣколко стотини хиляди години в себе си. Това не е нито система, нито наука, нито мнѣние, изоставено, то е едно дѣйствие тѣй вѣрно и положително колкото и движението на земѣята, и богословцитѣ не могат да не приемат ѣвнитѣ доказателства против измамата, в којато всѣкой може да подпадне като тълкува дума по дума изражениата на едно съдържание много пѣти алегорическо.

От това трѣбва ли да заклѣчим, че библията е една измама, една лѣжа? Не, защото чловѣцитѣ

подпаднаха в измама и лъжа като не съумѣли да изтълкуват вѣрно смисълта на текстоветѣ.

Науката като проникна в съкровищата на земята, успѣ да узнае поредока, в който се показаха различнитѣ живи същества на нейната повърхност. И този поредок е съгласен с показаниата в библията; с тази само разлика, че това сътворение вмѣсто да излѣзе, *чудесним образом* в нѣколко часа от ръцетѣ на Бога, то се извършило, все с Божиата сила, но според природнитѣ закони, в нѣколко милиона години. Но за това Бог по-малко ли е велик и силен? Неговитѣ творения по-малко ли върховни са, като не са сътворени в едно мигновение? Разумиава се че не. Трѣбва чловѣкъ да не е в състоіание да си състави една явна мисъл за Божеството щото да не може да познае неговата всеилна воля във вѣчнитѣ закони поставени да управляват свѣтоветѣ. Науката далек от да смали цѣната на Божественното дѣло, тя ни го показва в един вид по-величествен и по-съобразен със знаиата, които имаме за силата и величието на Бога, с тази само разлика, че това се е доказало без да се постѣпва против природнитѣ закони.

Науката, съгласна с Мойсей, поставя чловѣка послѣден в сътворението на животнѣ същества; но Мойсей опрѣдѣлява всемирна потоп в 1654 г. от сътворението на нашна свѣт; когато геологната ни показва великия катаклизм (потоп) много по-стар от поіавиаването на чловѣка, защото до онова време не намират никѣдѣ, в първоначалнитѣ пластове на земята, никакви слѣди от неговото присѣтствие, ни то слѣди от животни от същето съсловие по физическо отношение; но при все това, нищо още вѣрно не показва, то това е и съвсѣм невъзможно; безчислени откритиа захванаха да внушават съмнѣние; възможно е от минута на минута да се придобият повѣроіатни материални свѣдения относително старостта на чловѣческия род и тогава ще бѣде по поніатно, както относително тоіа въпрос тъй и за другитѣ въи-

роси, и ще се обясни, че в библейските текстове си подразумѣвали съвѣм друго от това, което до сега разумѣват и тълкуват. Въпроса е да може да се узнае, дали геологическия потоп е същия потоп на Ной; потрѣбното време, за съставянето пластоветѣ на земѣта, не позволяват да ги смисаме, и ако се намѣрат слѣди от съществуването на човѣка прѣди великата катастрофа, ще се докаже, че, или Адам не бил първия човѣк, или че появяването му се губи в мрака на времената. Против истината не са възможни доказателства; за това трѣбва да приемем това за доказателство, както приехме движението на земѣта, и шесттѣ периода за сътворението вселената.

Съществуването на човѣка прѣди геологическа потоп е също прѣдположение, но по-правдоподобно. Ако приемем, че човѣк се явил по земѣта за първи път 4000 години прѣди Рождество Христово; ако в 1650 г. по-късно всичката човѣческа раса била изтрѣбена с изключеніе само на едно семейство, излиза че човѣческото заселѣване по земѣта произлиза от Ной, спреч 2350 години прѣди Рождество Христово. Когато Евреитѣ се прѣселили в Египет в осемнадесетна вѣк, намѣриха тази страна многолюдна и много напреднала по образование.

Историята показва, че в тази епоха Индия и други още страни били тъй също цвѣтущи, без да споменем хронологиата на много още народи, които се възкачва на една епоха много по-отдалечена; така, трѣбва да прѣдположим, че от двадесет и четвърта вѣк до осемнадесетия, спреч, в разстоѣние на 600 години, не само потомството на един само човѣк успѣ да засели всичкитѣ грамадни пространства тогава познати, като прѣдположим че непознатитѣ са останали незаселени, но че в това кратко време, човѣческа род можил да се въздигне от съвършенното нечѣжество на първобитното си състоѣние, в най-висока степен умствено развитие, което противорѣчи на всичкитѣ антропологически закони. Раз-

нообразието на раситѣ тѣй също подържа това мнѣние и доказва невъзможността на библейското исчисление. Климата и обичаитѣ произвеждат неизбѣжно промѣнение на физическитѣ черти; и всѣкой може да разумѣе до коѣа степен може да стигне влианието на тѣзи причини. Физиологическият изслѣдвания доказват, че съществува между нѣкой си раси коренни различия, по-дълбоки от колкото онѣзи, които произвежда климата.

Кръстосването (смѣсването) на раситѣ произвежда посрѣдственнитѣ типове, и се стрѣми да унищожи крайнитѣ черти; за да има кръстосване на раситѣ трѣбва да е имало раси отдѣлни, които са различавали помежду си и тѣй, как да обясним тѣхното съществуване ако ги отнесем на същия общ родоначалник, който е тѣй скорошен още? Как да приемем, напримѣр, че в нѣколко вѣка само, наслѣдниците на Ной така се прѣобразили, щото да произведат расата на Негритѣ? Такова едно прѣобразование не може да се приеме, както и прѣдположението на едно общо произхождение на вълка с овцата, слона с въшката, птицата с рибата. Азъ ще кажа още един пътъ, че нищо не ще може да опровергне тѣзи явни и ясни доказателства. Напротивъ, всичко се обяснява, щом като приемем съществуването на човѣка, по-рано от онова време което престолюдието му опрѣдѣлява; разнообразието на раситѣ; Адам каго първи жителъ на една страна никога не заселена; Ноевия потоп като частна катастрофа, коѣто погрѣшно зимат за общ геологически катаклизъм, и алегорическият изразенъ заети от източния стил, които се срѣщатъ във всичкитѣ богословски книги на всичкитѣ народи.

Ето защо, ще бѣде много благоразумно да се не възражава лекомисленно противъ нѣкои си науки, които рано или късно ще опровергнатъ и докажатъ лъжливитѣ понѣтия на противницитѣ. Религиознитѣ понѣтия не губѣятъ, напротивъ тѣ растѣятъ като вървѣятъ съвременно с науката.

ГЛАВА ЧЕТВЪРТА

Животворно начало.

1.—Органически и неорганически същества. 2—Живот и смърт. 3—Разум и инстинкт.

Органически и неорганически същества.

Органически същества са онѣзи, които имат в себе си един извор на вътрѣшна дѣятелност, която им дава живота; тѣ се раждат, растят, произвеждат се, от само себе си, и умират; тѣ са снабдени със собствени органи за изпълнение разни дѣйствия в живота, и които им служат за придобиване разни потребности в живота и за самосъхранение; органически същества са, чловѣцитѣ, животнитѣ и растениата. Неорганически същества са всичкитѣ онѣзи, които нѣмат нито живот, нито собствено движение, и не се създават освѣн от присъединението на материята; тѣ са минералнитѣ, водата и въздуха.

60. Същата ли тази сила е, която съединява началата на материята в органическитѣ и неорганическитѣ тѣла?

„Да, закона на привлѣкательността във всичкитѣ е един и същи“.

61. Има ли разлика в материята на органическитѣ тѣла и на неорганическитѣ?

„Тя е същата материя, но само в органическитѣ тѣла тя е оживотворена (animalisée).“

62. Коia е причината на оживотворяването на материята?

„Съединението ѝ с животворното начало“.

63. Животворното начало състои в един особен ли дѣятелъ или е една принадлежност на оживотворената материя? с една дума, то дѣйствие ли е, или е причина?

„То е и едното, и другото. Живота е едно дѣйствие, което произлиза от дѣйствието на един дѣятелъ или от една дѣйствуища сила върху материята; тази дѣйствуища сила без материя нѣма живот, както материята не може да живѣе без дѣйству-

иущата сила; тя дава живот на всичкитѣ същества, които я поглъщат и се уподобяват с нея“.

64. Видѣхме вече, че духа и материята са двѣ начала от които състои вселената; животворното начало (*le principe vital*) произвежда ли едно трето?

„Разумява се, то е от потребнитѣ вѣщи в сътворението на вселената, но то има извора си от всемирната прѣобразована материя; то е за вас едно начало, както кислорода и водорода, които не са в дѣйствителност първобитни начала, защото и тѣ произлизат от едно друго първоначално.

„И тъй от всичко това, трѣбва да заключим, че живота си нѣма началото в първоначален нѣкой си отдѣлен дѣятелъ, но в едно свойство собствено на всемирната материя подлѣжаща на разни прѣобразованиа.

„То е слѣдствието, на това което казахме погорѣ“.

65. Животворното първо начало прѣбивава ли в нѣкое тѣло което познаваме?

„То има началото си във всемирния ток (*fluide universel*) когото вий наричате магнетически или електрически животворен ток: той е посредственика, или връската между духа и материята“.

66. Животворното начало също ли е за всичкитѣ органически същества?

„Да, само прѣобразовано, според видоветѣ в които прѣбивава. То им дава движението и дѣятелността и ги отличава от неподвижвата материя; защото движението на материята не е живот; материята приема движение а не го произвежда от себе си“.

67. Животворението, постоианото свойство ли е на животворящата дѣятелъ или се развива чрѣз органитѣ?

„То се развива съвременно с тѣлото; не ли сме казали, че този дѣятелъ без материята нѣма живот? Трѣбва непременно съединението на двѣтѣ начала за да произведат живота“.

— Може ли да се каже, че жизнеността се намира в спотаено състояние, когато животворното начало не е съединено с материята?

„Да то е свършено вѣрно.“

Единството на органиѣтъ сѣставлява един вид машина, коіато има своето движение от вѣтрѣшната дѣятелност, или от животворното начало, което съществува в неіа. Животворното начало е главна двигателъ на органическитѣ тѣла. Както животворното начало дава първото движение на органиѣтъ, тѣй също движението на органиѣтъ поддържа и развива дѣятелността на животворното начало; приблизително, както търкането развива топлината.

Живота и смъртта.

68. Коіа е причината на смъртта в органическитѣ тѣла?

„Изтощението на органиѣтъ“.

— Вѣрно ли ще бѣде ако сравним смъртта с разстроена машина, коіато прѣстава да работи?

„Да: ако машината е злѣ поставена пружината се счузва; ако тѣлото е болно живота си отива“.

69. Защо поврѣждането на сърцето причиніава смърт повече от колкото поврѣждането на другитѣ органи?

„Сърцето е съществена част от животната машина; но не мислете, че само поврѣденото сърце може да причини смърт, то не е освѣн главното колело“.

70. Слѣд смъртта, какво стават материята и животворното начало на органическитѣ същества?

„Неподвижната материя се разлага и произвежда други нови; животворното начало се връща в първото си състояние“.

Началата, от които се сѣстоіат органическитѣ същества, слѣд смъртта им, прѣтърпіават нови прѣобразованиа, които произвеждат нови същества; тие черпят вѣв всемирна извор началото на живота и на дѣятелността, поглѣщат го и се сливат с него, додѣто съществуват а възврѣщат го на същия извор като прѣстапат да живѣят.

Органитѣ са, тъй да кажем, напоени с животворния ток. Този ток дава на всичкитѣ части на организма, една дѣятелност която произвежда едно благотворно сближение по между частитѣ на тѣлото; много пъти, в доста сериозни случаи, той поправява движението на организма, минутно прѣстанали да дѣйствуват. Но когато първоначалнитѣ свойства на организма са съвсѣм съспани и поврѣдѣни, животворния ток не е вече в сила да създаде движението на живота, и тъй веществото умира.

Органитѣ си въздѣйствуват необходимо един върху други; Хармоническото им единство произвежда взаимното им дѣйствие. Когато нѣкоя причина разруши тази хармония, правилнитѣ дѣйствия прѣстават да се извършват, както движението на една машина на която главнитѣ колела се счупят. Тъй също това се случва в един часовник, на който машината от дългосремението употребление се изтрива, или се разваля главина дѣец на движение и тъй не може вече да го кара да работи.

В един електрически уред можем да намѣрим точна картина за живота и смъртта. Този уред съдържа в себе си електричество в спяще и тайно състояние, както всичкитѣ тѣла на природата. Електрическиятѣ явления не са се произвеждали освѣн когато животворния ток, по нѣкоя важна причина, кара уреда да дѣйствува и ни се показва като жив; причината на дѣйствието прѣстава и явленията прѣстават; уреда пак влиза в неподвижно състояние.

Органическиятѣ тѣла са един вид електрически уред, в който животворния ток произвежда явленията на живота, а отсъствието му явлението на смъртта.

Количеството на животворния ток не е еднакво у всичкитѣ органически същества; то е разнo, според видоветѣ; то още не е еднакво във всичкитѣ времена, у същитѣ същества или у същитѣ видове; има същества, които са прѣпълнени и прѣситени, тъй да кажем, когато други имат едва, едва за да подържат живота си; ето по коя причина нѣкои си имат живот пълен с дѣятелност, със живост и със изобилно здравие, а други са слаби, болнави, едва съществуващи. Количеството на животворния магнетически ток се изчерпва; той може да се изчерпе тъй щото да не може да поддържа живота ако не се поднови чрезъ всмукване и уподобяване на въщества които го обдѣжат.

Животворния ток се прѣнася от едно лице на друго; този, който има много, може да даде на онзи който има много малко, и по този начин в сериозен случай, да поддържа живота готов да загасне.

Разум и инстинкт.

71. Разума, принадлежност ли е на животворното начало?

„Не, защото растениата живѣят и не мислят; тѣ нѣмат освѣн само органически живот. Разума и материята са независими помежду си, защото едно тѣло може да живѣе без разум, но разума за да се прояви има нужда от материалнитѣ органи; трѣбва съединението на духа за да се вразуми животната материя“.

Разума е една дарба, свойствена на нѣкоѣ си само класа на органическитѣ същества; той им дава мисълта и воліата, да дѣйствуват съзнателно, да имат съзнание от своѣта личност, както и срѣдства за съобщение с външния свѣт, за самосъхранение. И тѣй, може да се раздѣлят на три класа: първо, същества невъодушевени, съставени само от материя, без живот и разум; тѣ са грубитѣ тѣла; второ: въодушевени същества немислящи, съставени от материя и надарени от живот, но лишени от разум; трето, въодушевени мислящи същества, съставени от материя, надарени с живот и имѣющи, повече от другитѣ, едно разумно начало, което им дава дарбата да мислят.

72. Кое е началото на разума?

„Казахме го, всемирния разум“.

—Вѣрно ли ще бѣде ако мислим че всѣко същество изчерпва една част от разума от всемирния извор и си го усвоява както изчерпва и усвоява началото на материалния живот?

„Това не е освѣн едно сръвнение, но то не е вѣрно, защото разума е една способност свойствена на всѣко същество отдѣлно и съставлява тѣй да кажем нравственната личност на всѣко същество. Най-послѣ, казахме и по-прѣди, че има нѣкои си въпроси в които не е дадено още да проникнете, и този въпрос, за сега, е от тѣх“.

73. Инстинкта независим ли е от разума?

„Не, разумѣва се, че не, защото инстинкта е един вид разум. Инстинкта е разум несъзнателен; чрѣз него всичкитѣ същества имат чувството на своето самосъхранение“.

74. Може ли да се опрѣдѣли една граница между разума и инстинкта, сирѣч, да опрѣдѣлим кѣдѣ се свръшва единия и от кѣдѣ захваща другия?

„Не, защото може често да се случи да вземете единия за другия; но може много добръ да се отличат дѣйствиата, които се отнасят на инстинкта, и онѣзи, които се отнасят на разума“.

75. Вѣрно ли ще бъде ако кажем че инстинктивнитѣ способности се смалиават колкото се увеличават умственнитѣ?

„Не, инстинкта съществува всѣкога, но човѣка го прѣнебрѣгава. Инстинкта може да упиѣти човѣка към доброто, даже много по-вѣрно от колкото разума; той не съгрѣшава никога“.

—Защо разума не е всѣкога безгрѣшен пѣтеводителъ?

„Той би бил дѣйствително безгрѣшен, ако не влияеше лошето възпитание, гордостта и егоизма.“

„Инстинкта не съди; разума допуска избора и дава на човѣка свободната воля.“

Инстинкта е един първоначален разум, който се отличава от истинския разум по това, че неговитѣ явленния са почти всѣкога самопроизволни; когато явленнията на разума са слѣдствие на обдумани и опрѣдѣлени дѣйствиа. Инстинкта е разнообразен в своитѣ явленния, според видоветѣ и тѣхнитѣ нужди. У съществата, които имат разумно съзнание и ясни попятна за своята личност, както и чувстването на външнитѣ прѣдмети, разума се съединява със свободната воля.

ВТОРА КНИГА

Духовния свѣт или свѣта на духоветѣ.

ГЛАВА ПЪРВА.

Духоветѣ.

1. Произхождение и естество на духоветѣ.—2. Първобитния нормален свѣт.—3. Сила и вездѣсъщност на духоветѣ.—4. Околodusник.—5. Разни разреци на духоветѣ.—5. Спиритическа стѣлба.—7. Напрѣдък на духоветѣ.—8. Ангели и демони.

Произхождение и естество на духоветъ.

76. Какъ трѣбва да опрѣдѣлимъ духоветъ?

„Духоветъ са разумнитѣ същества на вселената. Тѣ, като изключимъ материалния свѣтъ, населяватъ вселената т. е. пространството“.

Бялъжка. Тука думата *дух* се употребява за да опрѣдѣли личноститѣ на невъплотенитѣ същества, а не вече разумното начало на вселената.

77. Духоветъ отдѣлни ли същества са на Божеството, или са негови части, за което, може би, ги и наричатъ синове или чада Божии?

„Боже мой, тѣ са негови творения, също както единъ човекъ, който прави една машина; машината не е човекъ, а негово дѣло. Много добръ знаете, че човекъ когато прави нѣщо хубаво, полезно, нарича го свое чадо, своѣта собственост; е, добръ, това също е с Бога; ний сме негови чада, защото сме негови творения“.

78. Духоветъ иматъ ли начало или са като Бога вѣчни?

„Ако духоветъ не би имали никога начало, тѣ щѣха да бъдатъ равни с Бога, а то напротивъ, тѣ са негови творения и покорни на неговата воля. Бог е вѣчен, това е неоспоримо; ний не знаемъ нищо подробно кога и какъ той ни е сътворилъ. Свободно можете да мислите, че сме безъ начало, ако с това искате да кажете че Бог, като е вѣчен, е сътворявалъ духове безпрѣстанно; но какъ и кога всѣкой отъ насъ е сътворенъ, казвамъ ви, никой не знае, и тукъ е именно тайната“.

79. Тѣй като има двѣ общи начала въ вселената, разумното начало и материалното начало, може ли да се прѣдполага, че духоветъ са сътворени отъ разумното начало, както неподвижнитѣ тѣла са сътворени отъ материалното начало?

„То се разбирава; духоветъ са индивидуализацията на духовното начало, както тѣлата са тѣзи на

материалното начало; само начина и времето, кога са сътворени не ни са известни“.

70. Сътворението на духоветъ непрѣстанно ли е, или е било само в началото на свѣта?

„То е непрѣстанно, т. е. Бог никога не е прѣстанал от да създава духове“.

81. Духоветъ самопроизволно ли се творят или са произвѣждат едни от други?

„Бог ги сътворява както всичкитъ други творения, чрѣз волята си; но за послѣден пътъ ви казвам, че тѣхното начало е една тайна“.

82. Вѣрно и точно ли ще бѣде ако кажем, че духоветъ са невѣщественни?

„Как може да се опрѣдѣли едно нѣщо, когато нѣмате термини за сравнение, а имате един език толкос бѣден и органичен? Един слѣп от рождение, може ли да опише свѣтлината? Думата *невѣщественни*, не е вѣрна, *нетѣлесни*, би била прѣдпочитателна, защото вий трѣбва добръ да разумѣте, че духа като творение трѣбва да бѣде нѣщо; той е облѣчен с една прѣфинена материя и толкос етирна, щото е за вас непонятна и не може да подпадне на вашитъ чувства“.

Ний казахме, че духоветъ са невѣщественни, защото тѣхното вѣщество се отличава от всичко което познаваме врѣх земята под името материя. Един народ състоиаш от слѣпци не би имал термини да опрѣдѣли свѣтлината и нейнитъ дѣйствия. От рождение слѣпна мисли че знае всичко, чрѣз слуха, обонянието, вкуса и осѣзанието; той не би могъл да си въобрази знанията, които би му дало чувството от което е лишен. Тѣй също сме и ний, петински слѣпци, относително вѣществото с което са облѣчени свърхчеловѣшкитъ същества, които наричаме духове. Ний не можем ги опрѣдѣли освѣн с разни пепѣляи сравненна, или с прѣсипие на въображението.

83. Духоветъ имат ли конец? Ний знайме че началото от което тѣ произлизат е вѣчно, но ний искаме да знайме дали тѣхното съществуване има сврѣшък и дали в едно известно време, късо или дълго, вѣществото от което са създадени, не се разсѣйва и възвръща в първобитната масса, както това се слу-

чава с материалнитѣ тѣла? Мъчно е да разумѣем как едно нѣщо което има начало, да нѣма конец.

„Има много нѣща които не разуміавате, защото вашия разум е ограничен. Дѣтето не разуміава това, което разуміава и знае баща му, нито невѣжата това което разуміава учения. Ний ви увѣряваме, че съществуването на духоветѣ не се свършва никог; това е което можем да ви кажем за сега“.

Първобитния нормален свѣт.

84. Духоветѣ отдѣлен ли свѣт населиават?

„Да, свѣта на духоветѣ, или свѣта на невѣщелтевитѣ разумни същества“.

85. В природата кой от двата свѣта е главния, духовния или тѣлесния?

„Духовния свѣт; той е прѣдшествувал над тѣлесния и прѣживіавал всекога над всичко“.

86. Тѣлесния свѣт може ли да прѣстане да съществува без да поврѣди порядката на духовния свѣт?

„Да, тѣ помѣжду си са независими, но при все това имат постоіанно съобщение, защото единия постоіанно влиае на другия“.

87. Духоветѣ, отдѣлни и ограничени ли области населиават в пространството?

„Духоветѣ са всекъдѣ; безконечнитѣ пространства са населени до безконечност; постоіанно има около вас духове, които ви гледат, посѣщават и влиаіат над вас, без вашето знание, защото духоветѣ са сила на природата и посрѣдственници, които Бог употребіава за изпълнението на своитѣ дѣла. Но всичкитѣ духове не могат да присѣтствуват къдѣто пожелаіат, защото има области в пространството недостъпни за несвършеннитѣ духове“.

Форма и вездѣсъщност на духоветѣ.

88. Духоветѣ имат ли образ опредѣлен и пос-
тоянен?

„За вашитѣ очи тѣ нѣмат, но за нашитѣ, да;
тѣ приличат на един пламък, на една свѣтлина, една
етирна искра“.

—Този пламък или искра има ли нѣкой цвѣт?

„За вас той се промѣнява, от іасен на тъмен
според съвършенството на духа“.

Обикновено, нѣкои си прѣдставляват гениитѣ със звѣзда
на челото или нѣкой пламък; това е едно иносказание, което под-
разумява истинното естество на духоветѣ; тургат тази звѣзда на
върха на главата, защото тамо е сѣдалището на разума.

89. Изисква ли са за духоветѣ едно опредѣлено
време за да прѣминат пространството?

„Да, но бързо като мисълта“.

—Мисълта да ли не ще бѣде самата душа, коіа-
то се прѣнася?

„Когато мисълта се отправи нѣкъдѣ, заедно е
и душата, защото душата е коіато мисли; мисълта е
свойство на душата“.

90. Духа, който се прѣнася от едно мѣсто на
друго, знае ли точно разстоіанието, което прѣминава
и пространството което обикаліа, или заведнѣж се
прѣнася на мѣстото, на което пожелае да се прѣнесе?

„Той може да направи и едното и другото; ду-
ха може много лесно, ако пожелае, да смѣтне разсто-
іанието, което прѣминува, но това разстоіание може
да се счита за съвършенно нищожно. Това зависи
от духа и от неговото усъвършенствуване.“

91. Материата прѣпінатствува ли на духоветѣ?

„Не, тѣ проникват във всичко; въздуха, земіата
водитѣ, огнѣа, всичко им е еднакво достъпно“.

92. Духоветѣ притежават ли дарбата да бѣдат
вездѣсъщии; с други думи, един и същи дух може
ли да съществува в едно и също време на разни
мѣста?

„Духа не може да се раздѣли на много части, но всѣкой дух е един центр, който блѣщи около себе си, за това той е видим от всѣкъдѣ. Виждаме слънцето, че е едно, но то свѣти около себе си до далечни пространства без да е раздѣлено“.

—Еднакво ли блѣщат всичкитѣ духове?

„За да блѣстят със същата сила всичкитѣ изисква се много; то зависи от степента на тѣхното съвършенство“.

Всѣкой дух е едно нераздѣлимо същество, но всѣкой от тѣх може да простре мисълта си на разни направлення и далечни пространства; само по този начин можете да считате, че духоветѣ са вездѣщии. Една блѣстяща искра, коіато простира своіата свѣтлина много на далеч, тя може да се вижда от разни далечни точки на хоризона. Тѣй също един човекъ, без да промѣни мѣсто, и без да се раздѣли на части, може да даде разни заповѣди отпращени по разни мѣста.

Околодушник.

93. Духа, истинния дух, облѣчен ли е с нѣщо вѣщественно, както нѣкои си мислят, или е без никакво покривало?

„Духа е покрит с една материя газообразна за вас, но много груба за нас; при все това пак доста легка щото да може да се въздига в пространството, и да се прѣнася където пожелае“.

Както зародиша на един плод е заобиколен с околосеменника, тѣй също и духа е покрит с една покривка, коіато можем да нарѣчем *околодушник*.

94. Духа от дѣ се снабдява с този околодушник?

„От всемирния флуид на всѣкой свѣт; за това той не е еднакъв у всичкитѣ свѣтове. Духа, като минава от един свѣт на други, той промѣнява своја околодушник, както вий промѣнявате вашитѣ дрѣхы“.

—Това се случаваше, може би когато духовете по съвършени дохождат с мисия по между нас; тѣ тогава се обличат с по-груб околодушник?

„Аз ви казах вече, че тѣ трѣбва непременно да

се облъкат с по-груб околородушник, също както вашиа“.

95. Тази полуматериална покривка на духа има ли черти на опрѣдѣлен образ, и проникана ли е тя?

„Да, духа може свободно да взема какъвто образ пожелае, и за това той може да се яви, на сънѣ или на явѣ, под разни образи, и да бѣде даже видим и осѣзаем от вас“.

(Слѣдва).

Да ли човекъ слѣд смъртта си пак ще живѣе?

от Професор А. Р. Уолес*)

(Прѣвод из „Moniteur Spirite et Magnetique“).

Този скептицизмъ тѣй много се разпространи, щото прѣоблада и в самитѣ църкви. Епископа Колензо и Карл Воазе не са друго нищо, освѣн крайнитѣ крила на едно тѣло интелегентни свѣщенници, които не вѣрваха в чудесата, освѣн като на нѣща изтълкувани научно.

Науката проникна тѣй на далеч в природата, без да намѣри нѣкакъвъ дух, щото не можеше да повѣрва, че духа съществува, когато нѣкъ на физиологиститѣ, които се докопаха да източника на всичкитѣ явлениа и на всѣка мозачна работа, не им бѣ възможно да допуснат възможността за какъвто и да било ум, без съобщителността на материалния мозък. И най-сетнѣ, в срѣдата на този мислѣац свѣтъ на XIX столѣтие, свѣтъ, който е или крайно материалист, или пантенет, или идеалист, модерния спиритуализмъ пада като грѣм от едно ясно небе, като посочва на една сила, която дѣйствува, разумно, без, обаче, да владѣе нѣкакъвъ материален ум; изявлението на една сила без всѣкакво материално тѣло. И всичко това се основава на множество еднообразни факти, които се възпроизвеждат непрѣкъснато и се

*) Продължение, от кн. VIII.

приемат от всичкитѣ класове: и от научни мъже, и от работници, и от свѣщенници.

В един период най-материалистичен, какъвто се помни в земната история, всрѣд едно общество, което бѣ готово да отхвърли всѣко нѣщо пълно с суевѣрие, и да положи своето вѣрване на здрави и научни основи, този нов посѣтителъ се вмѣква и се закрѣпѣва за тридесет години. Той прокара пътя си вѣв всичкитѣ образовани страни на свѣта; той притежава една значителна литература, голѣмо число вѣстници и със стотини общества; той брои с милиони послѣдователи от всичкитѣ съсловна на обществото: между коронованитѣ глави и аристокрацията; между тѣзи, които занимават най-високитѣ мѣста в науката, литературата и философията, както и между масата. Нека при това прибавим и факта, че между множеството свои послѣдователи, той е направил това, което никоя религия не е способна да направи—да побѣди скептика, материалиста и агностика, със своѣа *дух и бѣдъи живот*.

Никакво пространно изучаване на исторпата и литературата на това движение—върху което и аз съм се посвѣтил от повече от двадесет години не ми е посочило никакъвъ примѣръ за нѣкой човекъ, който слѣд едно внимателно изучаване, като се е съмнѣвал, бил е побѣден от дѣйствителността и същността на духовни явленѣя, отпослѣ да ги е съвършено прѣзирал, невѣрвал или считал като измама или илюзия. Доказано е и е общо правило, че хора вачетени и научни, захващат разслѣдването на тѣзи явленѣя нѣкакси насилствено, като са прѣдубѣдени, че са навѣрно основават върху лековѣрието или изматата: това което ще се разкрие и разузнае, е нѣщо легко. Такова е разположението на духа, в което се намираха, когато почваха своитѣ първи опити: Професор Хар, най-забѣлѣжителния на своето време американски химик; съдиата Едмънд—един от най-забѣлѣжителнитѣ американски законодатели; уважа-

емиа Роберт Дейл Оуен — един материалист интелегентен и философ; Г-н Крукс — един от първите химици в наше време и много други такива, които мога да ви изброѝа. Тѣзи челоуѣци не посвѣтили само нѣколко часа, нѣколко дена или нѣколко седмици, за да изучат добръ прѣдмета, а — много години в разслѣждане, търпеливо експериментирание, със слѣдствие във всѣкои случай; и колкото по-дълбоко въпроса се изучаваше, толкова повече разслѣдваниата биваха основателни и научни; явлениата се по-ѝаката утвърждаваха и учението ставаше истинско.

Цѣлото му послѣдователно развитие, и цѣлата му история велегласно съобщават, че нѣма никаква измама, нито илюзия, никаква копиране от върванната на дивацитѣ, но е голѣма и капитална истина.

Аз искам сега да ви изброѝа разнитѣ фази на явлениата на спиритизма; слѣд това аз ще разгледам тѣхнитѣ отношения спрямо бъдѣщия живот. —

Изобщо казано, явлениата могат да се раздѣлят на двѣ групи: физически и интелектуални явления. Както първитѣ, тѣй и вторитѣ си съдѣйствуват в своето произвеждане почти всѣкоги, чрез посредството на ума. В първото подраздѣление ний имаме прости физически явления, между които редом трѣбва да стоѝат разни дѣйствия, като разни видове движения, послѣ, като почнем от най-деликатнитѣ звукове и дойдем до най-грубитѣ треперѝащи, които се произвеждат на гуслата от невидима ръка, а не от челоуѣка. Сетнѣ ний имаме измѣнението тежината на тѣлата, което често пъти съглеждаме. Виждал съм често пъти, в присѣтствието на прочутия Гум, голѣма маса, коѝато служи за ѣдене, да се издига при една малка свѣтлина, за което не може челоуѣк да се съмнѝава в измама. Тежината на тази маса се измѣнѝаваше от тридесет фунта.

Освѣн това, ний имаме още явления на прѣдмети от разни видове, които се тургат в движение вън от челоуѣческото дѣйствие, като столове, маси и му-

викални инструменти. За тѣзи, които изучават въпроса, тѣзи явления са най-обикновеннитѣ и най-фамилиарнитѣ. Най-любопитното още е прѣнасіането на нѣща прѣз разстоіание; най-обикновенни от такива нѣща са цвѣтіата и плодетѣ; но още други нѣща, като писма и разни малки прѣдмети са се прѣнасіали на далечни разстоіания, често пъти и с мили*).

Послѣ, ний имаме това чудесно явление, което малко или много е отбѣлѣзано в анализѣ на исторіата: издигането във въздуха човѣчески тѣла и често пъти прѣнасіането им на едно голѣмо разстоіание. Това явление се е повтарѣло и повтарѣло в разни обстоятелства; то е скачено с живи още личности. За обяснение на този факт, аз ще спомѣна едно забѣлѣжително от този род явление, което аз сам съм наблюдавал, и което се случи в отсъствието на всѣкакъв професионален медиум. Това стана в къщата на един мой приятелъ в Лондон.

Един артист и жена му, веднѣж прѣз подѣліата, държаха сеанси. Един депъ медиума бѣше болен и не дойде. Едно от момичетата в къщата, което се яви като медиум, се прѣнесе прѣз къщата по един забѣлѣжителен начин. По този случай, вий огасваме свѣщта, както му е обичаіа, и младата госпожица сѣдна на мѣстото си между брата си и един приятелъ, които ја държаха за ръцетѣ. Вий ще забѣлѣжите, че в този случай тъмнината бѣше едно от условіата на случката. Слѣд нѣколко минути, двѣтѣ лица които ѝ държаха ръцетѣ, извикаха „тіа изчезна“! В същата минута запалваме свѣщта и ја намираме отдалечена до един голѣм стол, обвита в дрѣхата си; тіа бѣше заснала много спокойно. Това бѣше друго едно явление, което не можеше да се произведе в тъмнината при тѣзи обстоятелства.

Много по-забѣлѣжително от всичко това, което се извърши, защото всичко бѣше възн от човѣческата сила, бѣше образуването на възли по безкра-

*) Една миля има около 1½ километр.

ишни въжета; изчезването на разни малки монети, които бѣха добръ заклучени в здрави кутии, и микуването на здрави котенца върху тѣла много голѣми, които не е възможно да ги прѣминат по един естествен начин. Всичкитѣ тѣзи явлениа са станали в присѣтствието на Ціолнера и при двама от колегитѣ му. Той, в едно свое съчинение, разказва тѣзи работи и много други, които вий не знаете. Едно много любопитно нѣщо стана при друг един случай: нагледно материата да прѣминува прѣз материя, без да причини нѣкакъвъ шум от тази материя. Аз сам често пъти съм виждал, при голѣма свѣтлина, разни бастуни и кърпи да прѣминуват прѣз пердето, и, слѣд като пердето се разгледа подир опита, да не се забѣлѣзва никакво промѣнение.

Слѣд това, срѣща се съединение на физически тѣ явлениа с интелектуалнитѣ (умственнитѣ), като непосредственното и посрѣдствено писане. Това явlenie за сега е толкова обикновено, щото всѣкой сам може да си създаде случаа да го наблѣудава. То ни се прѣдставлява под безчисленно множество форми. Разни листове книга, разхвърлени по масата, зети слѣд нѣколко минути, ще ги намѣрите написани; или пък добръ заклучени в пѣкой долап. С една дума *Духа* пише и в мѣста, които са най-недостъпни. Има и друг род писане, което става в закрити плочи, и често пъти в присѣтствието и под ръката на лицето, което свидѣтелствува. Често пъти тѣзи съобщениа са много дълги и не е рѣдко нѣщо да съдържат много интересни работи, които да се коснуват до лицето частно, което ги приема. Често пъти тѣ се пишат на език, които самия медиум не разбира, и много пъти и на езици, които никой от присѣтствуиущитѣ не разбира и изискват мъка да се прѣведат; но вѣрвам, че обикновено тѣ се разясняват и имат нѣкаква опрѣдѣлена смисъл. Един мой приателъ в Англия добил, между своето семейство, без да има нѣкакъвъ медиум, едно писмо на та-

къв един език, който никой не разбирал, нито пък смисълта можел да отгадае, до като най сетнѣ, открива един проповѣдник в един от островетѣ на Гужното море, комуго бил извѣстен езика. Съобщението е било написано правилно, и ни един от членоветѣ на семейството не разбирал ни една дума от него.

Друго едно чудесно физическо явление последва слѣд писането; тѣ бѣха картинки от множество краски, от които ни една неможеше да се констатира, макар и да се възпроизвеждаха също в разни рисунки под извънредно много форми. Нѣкои от тѣх имаха изгледа на молив или мастило; нѣкои от тѣзи картинки бѣха украсени с бои; много от тѣх прѣдставляваха мѣстност пълна с вода, които, до нѣколко минути слѣд като дохождаха до своето съвършенство ставаха нѣкакси влажни; други бѣха рисувани с маслени бои. Има примѣри дѣто посѣтителѣ да е придобивал рисунка върху карта на коѣто прѣдварително е нарисуван само един тгъл, за да покаже, че рисунката трѣбва да се произведе в същата карта.

Сега ний сме в присѣствието, лице с лице, на един друг род явления, които можем да наречем музикални явления. Музикални инструменти свирѣят, (често пъти и пиана, макар и добрѣ затворени с капцитѣ си) без никакво чловѣческо допиране. Аз видѣх едно сандѣче приспособено на музиката, което свирѣше и прѣставаше да свири, според воліата на една личност. Едно от тѣзи най-забѣлѣжителни явления, и което бѣ наблѣдувано от хиляди личности, е движението на един акорд, държан от една ръка; клапитѣ се пипаха и се свирѣше от невидими ръцѣ, като се произвеждаше прѣкрасно свирене.

Идат слѣд това химическитѣ явления. Най-главното от тѣх е да се запазиш против дѣйствиата на огъня. Господин Д. Д. Гум—наскоро умрѣл—е, може би, най-забѣлѣжителния медиум, който всекоги е побѣждавал. Този чловѣкъ имаше обичай да турга

върху една скара въглени от кіуміур добръ разгорени, свѣтливи, и да ги носи в ръцетѣ си около стаиата. Благодарение на своіата особенна сила той можеше да покаже също на нѣкои и други личности, които притежаваха същата способност, да носіат същитѣ разпалени въглени в ръцетѣ си; опита се направи, и не послѣдваха никакви лоши слѣдствия. Веднѣж, забѣлѣжителния писателъ M. S. G. Hall взима и турга на главата си един голѣм добръ разгорен въглен, който се скрива в чернитѣ му коси; това се съглежда от всички присѣствуиущи. Косата му не се никак опърли, и той не чувствувахе никаква болка.

Едно от тѣзи забѣлѣжителни іавления е проижеждането на свѣтли тѣла, тѣла твърди на глед, които изпущат един вид свѣтлина іасна и фосфорическа. Тѣ са разглеждани от проф. Крукс; той ги е държал в ръцетѣ си и е заіавил, че сегашната химия не е в положение да каже нѣщо за тѣх, както не е в състоіание да произведе тѣм подобни.

Като слѣдваме така прѣдмета си, дохождаме до друг един род іавления още по-чудесни, наречени *материализация*, т. е. възпроизвеждане с помоща на находіащата се наоколо флуидна материя формитѣ на духове. Първитѣ от тѣзи іавления бѣха челоуѣчески ръцѣ, които поиѣкоги се виждаха като пишаха и можеха да се пипат. Слѣд това челоуѣчески фигури бѣха възпроизведени; послѣ, слѣд доста дълго време — цѣлото челоуѣческо тѣло. Това іавление бѣше дѣйствително много обикновено и, съгласно даденото обѣщание за повече от десет — дванадесет години то не се е възпроизвеждало. Но пий всички се съмнѣваме във възможността на това нѣщо. То, обаче, е едно обстоіателство твърдѣ добръ извѣстно и същността му не може да се успорва от никое лице, което е изучавало прѣдмета. Г-н Крукс е изучавал іавлението много години, и е публикувал своитѣ придобиги изслѣдвания.

Разслѣдването по един твърдѣ внимателен и постепенен начин, с недѣли, при едно голѣмо събрание в собственната му къща, в собственната му лаборатория, ставаше по всичкитѣ негови методи. Формитѣ се фотографираха, прѣснимаха и измѣрваха. Той правѣше всичко това, което един учен мъж можеше да направи, и той абсолютно и положително заяви, че тѣзи нѣща дѣйствително съществуват, че тѣ са духовни същества, които дохождат и отхождат пак. Дѣйствително, материализиранитѣ тѣла се виждат често пъти в периода на образуването им, както и когато се разлагат с един шум и съвършено изчезват. Ний, слѣдователно, имаме най-абсолютното и най-съвършенното доказателство, че тѣзи нѣща са дѣйствителност.

Сега ний дохождаме до друг един цѣл ред явления, които ни дават най-пълно научно доказателство за същността си. Искам да ви говоря за възможността да се фотографират тѣзи форми. Ако тѣ в същност не съществуват, тѣ, разбира се, не могат и да се фотографират. Ний имаме фотографитѣ на тѣзи, които сме виждали, и на тѣзи, които не сме. Тѣзи фотографии са снемани, не само от фотографични, на които това им е занаѣт, но често пъти и в частнитѣ лаборатории на любители, които са научили изкуството само и само да достигнат до истината, за които вече не съществуваше никаква възможност да бъдат измамани. Заѣвлениата на тѣзи личности са, че тѣзи фотографии са истински.

Освѣн фотографирането съществуват други чудесни явления: разни отпечатьци на ръцѣ и крака също и на лица (фигури) временно образувани от духовни същества. Нѣкоѣ невидима сила трѣбва, по необходимост, да върши тѣзи нѣща. Веднѣж един господин от Нiu-Йорк придобил по този начин бѣлѣзитѣ на двѣ свити ръцѣ, и добрѣ обрисувани до прѣститѣ. Това е едно невъзможно физическо явление, което никое човѣческо същество не може да произ-

веде. Прѣди нѣколко години един член от едно благородно семейство прави в Париж една цѣла серия опити по този прѣдмет. Слѣд като бѣлѣзитѣ на ръцетѣ и краката бѣха зети, той сѣе и чъртитѣ на фигурата и лицето на два пола от грѣцки тип. Медиума бѣ едно твърдѣ обикновено лице, което аз лично познавах. Тѣзи отпечатаѣци могат да се видѣат в Лондон и са извънредно хубави; повече от това: тѣ бѣха познати тутакси от благородния французин и един американец, с които аз имах случаѣа да се срѣщна, като форми произведени посредством материализациата: отпечатаѣцатѣ бѣха произведени по тѣхното желание.

Тук се свършват първитѣ принципи на най-забѣлѣжителнитѣ физически явленѣния.

Нека сега прѣминем върху умственитѣ явленѣния. Тѣзи умствени явленѣния, много повече за духа, интересуват и убѣждават, изобщо, по-малко дълбоко: мислѣщата и скептическа публика. Най-напрѣд тѣ състоѣат в това, което се казва автоматично писане, т. е. писане образувано от ръцетѣ на извѣстни лица върпрѣки желанието им, или пък без съдѣйствието на тѣхната воля; образувано несъзнателно - което пишат за тѣх е неизвѣстно.

Често пъти за тѣх това, което са писали е глупаво и никоги не бѣха писали такява безмислици; често пъти пък възпроизвеждат толкова хубави работи, които никоги тѣхната способност не би произвела. Всичкитѣ видове писане ний произвеждаме по този начин; много пъти повечето от тѣзи писания съдържат прѣкрасни съвѣсти и по нѣкоги съобщения върху важни нѣща, които медиума никак не знае. В един случай един мой приятель, твърдѣ прочут доктор и физиологист в Англия, придоби тази забѣлѣжителна сила и специално залѣгва за нейното изучаване, като ѣ посѣти много години. Той ѣа захвана просто като едно любопитно физиологическо разслѣдване; по отпослѣ тѣа му стана една постоянна привичка и му

даде една голѣма помощ в занаята, като го увѣдомяваше често пъти каква трѣбва да е работата на медицината при една извѣстна болѣст в едно извѣстное време: това, което е и вѣрно.

(Слѣдва).

СЪНІА И СЪНИЩАТА

(Из Moniteur)

Въпроса за сънищата е един от най-разискванитѣ въпроси и за когото са се изказали най-различни и най-противорѣчиви мнѣния. Всеки си го е разглеждал от своѣа гледна точка. Волтер, който на този въпрос: „какво участие вземаме във всичкитѣ измѣненія, които прѣтърпява съществото ни прѣз време на сънищата?“ отговаря: „същото каквото имаме в тѣчението на кръвта си в артериитѣ и венитѣ, в намокреніето на лимфатическитѣ си съдове, в туптението на сърцето си и работението на мозака“, притуря, нѣколко страници по-долу: „по как тѣй, когато всичкитѣ други чувства замират в съніа, има едно интимно (вътрѣшно) чувство, което стои живо? Как така очитѣ ви като не гледат и ушитѣ ви като не слушат, вий виждате и чувате пак? Да ли самитѣ органи на тѣлесната ви машина дѣйствуват? Или това е душата, коѣто, освободена от влианието на чувствата, се ползува от правата си на свобода? Ако органитѣ сами произвеждат сънищата нощѣм, защо не произвеждат сами идеитѣ денѣм? Ако самата душа, спокойна при почиването на чувствата, като дѣйствува сама по себе си, е единчката причина и единчкиа творец на всичкитѣ тѣзи мисли, които имате на сънь, защо тѣзи мисли са почти всекога безредни, неразумни, непослѣдователни?“

Тѣзи неизвѣстности на Фернейския философ се обясняват чрѣз мѣнотията, коѣто изпитваше да

намѣри причината на сънищата. Спиритизма хвърли нѣколко свѣтлина върху този мъчен въпрос. Той е бил разгледан ясно от един член на кръжока *констанца*, в Буенос Айрес, Г. О. Рибоди И. Балестра Неговити указаниа ще помогнат, ако не да се разреши съвършенно въпроса, поне да ни постави в пътіа на едно задоволително разрѣшение.

Той не изслѣдва въпроса освѣи от спиритическа гледна точка, без да се занимава с оборването миѣниата, според които сънищата не са освѣи едно чисто органическо іавление, нито тѣзи, според които съніа е една временна почти—смърт, като прѣписват сънищата на състоіанието което е между съніа и будуването.

Не може да се отрѣче, че органическитѣ дѣйствия упражніават едно влияние върху сънищата; но което не може да се приеме то е тѣзи временна почти—смърт, тѣй противна на науката, за коіато смърт е само разлагането на тѣлото, и на философията, за коіато душата не може да бъде смъртна.

Какво нѣщо е прочее съніа? Какво нѣщо са прочее сънищата? Съніа е почивката от коіато има нужда тѣлото за да набави изгубенитѣ си сили прѣз работенето в будното си състоіание. Духа в това работене не губи сили; напротив, той придобива нови. Благодарение на дѣятелността си, той увеличава способноститѣ си, той напрѣдва без да губи нищо, понеже като не е материален, той не е подложен на разлагане. Като не губи нищо, той нѣма и нищо да набавіа. Почивката не му е нужна и за него съніа нѣма никакво право на съществуване. Дѣйствително, ний знаем, че, когато тѣлото си почива, духа не прѣкратіава дѣйствието на живота: той вижда, усѣща, съобразіава, мисли, дѣйствува с една дума. Ето произхождението на сънищата, които не са нищо друго освѣи извънтѣлесната дѣятелност на духа. Обаче, лесно е да се разбере, че духа, в тѣзи условия, не може да бъде в състоіание на съвър-

шена яснота, тъй като свързките които го свързват с тѣлото могат доста да се разслабят, но никога да се скъсат, и чрѣз тѣх той търпи влиянието на материята, по-малко или повече, според това дали свързките са по-малко или повече яки. В това отношение, ний вѣрваме, че твърдѣ малко хора има върху нашата планета, на които сънищата да притежават съвършенна яснота.

Има обаче доста възвишени духове, върху които материята не упражнява твърдѣ голѣмо влияние и които прѣз сѣния си могат да се обезпѣтят почти съвършенно, от гледна точка на духовния живот. Духа притежава тогаз повече способност отколкото в будно състояние. Той може да си спомни миналото и по нѣкога да прѣдвиди бъдѣщето. Той придобива една по-голѣма сила и може да се съобщава свободно с духоветѣ от тѣзи планета и даже с тѣзи от други планети.

Има също и духове назаднали, които, прѣз сѣния си, си почиват до такъва степен, щото сѣкаш не съществуват. Разбира се че в такова положение тѣ не могат да имат сънища, точно казано, и ако имат то тѣ са проявления от чисто физическо естество, които, като въздѣйствуват на духа, причиняват чудовищни, безсмисленни сънища, образи от несвършенството на мозачната дѣятелност прѣз будното състояние, с това влошаване още, че не са и подчинени на духа, който, в този случай, им повече търпи дѣйствието пасивно, отколкото да го причинява активно.

Г. Рибоди Балестра, съгласно с Аллана Кардека, раздѣля сънищата на три категории: сънищата на възвишенитѣ духове, на които характеристичността е яснотата; влиянието на материята е почти нула; сънищата на срѣдновозвишенитѣ духове, които, макар да бъдат доволно ясни, обаче, материята упражнява едно доста голѣмо влияние; най-послѣ, сънищата на назадналитѣ, материални хора, в които

материата прѣобладава. Разбира се че мѣжду тѣзи три категории има много подраздѣления и че има толкова подраздѣления на сънища, колкото въплотени духове (человѣци); един и същ человек може да има много видове сънища.

Както и да бъде, съніа е една почивка за тѣлото и повече пѣти едно развлѣчение за духа. Свободен за нѣколко време от веригитѣ на материата, той се наслаждава прѣдварително от истинското щастие опѣрдѣлено за разумнитѣ същества и познава широчината му. Той се вижда обиколен от стари приятели, познати личности; той говори с тѣх, свѣтва се; обича, мисли, изучава, дѣйствува. Той черпи сила за да подѣржа борбата на напѣдѣка, овладява надмошцieto, което трѣбва да упражнява над материалното си тѣло, което, обаче, изгубва често щом се събуди, като пада под тежестта на материалнитѣ влияния, обвързан, какъвто е, от нуждитѣ на дѣятелния живот и отношениата.

Завършваме, че духа никогa не си почива, понеже нѣма нужда от почивка. Прѣз време на съніа той работи, не за да набави изгубени сили, но да увеличи тѣзи които има.

Теозофическия журнал „Lotus“, излага една теория за сънищата, които прилича на изложената погорѣ и, даже, ѱа допълва. Само терминологиата е друга, но идентѣ са същи. Спиритизма признава в человекa три елемента: духа, околoduшника и тѣлото. Теозофията, на която орган е „Lotus“, приема също три елемента за человекa: тѣлото, душата и духа. Всѣки от тѣзи елементи е съставен от едно особено състоіаніе на всемирното вѣщество. Това вѣщество, според спиритизма, е всемирния флуид. Може да се каже, притуря Lotus, че има три състоіания от това всемирно вѣщество: материално състоіаніе, астрално (флуидно) и духовно. Нашето тѣло е съставено от вѣществото в материално състоіаніе; нашата душа (околoduшника, по спиритически) от

вѣществото в астрално състоіаніе, което наричат етер и нашия дух,—от вѣществото в духовно състоіаніе. Спиритизма е, прочее, до тука в пълно съгласие с теозофиата; дѣто тѣ различават, то е в частното естество, тѣй да кажа, на тѣзи три елемента. Теозофиата дава на всѣки един от тѣзи три елемента един особен живот. Според нея само духа е безсмъртен: „той е истинската същност на човѣка; двѣтѣ други части тѣлото и душата (чети: околoduшника) умират, но рѣдко в едно и също време“. Спиритизма, напротив, учи, че само тѣлото е смъртно, а духа и околoduшника са тѣй свързани помежу си, че сподѣлят еднакво безсмъртието, напѣдват заедно, в такава смисъл, че околoduшника, най-първо груб флуид, лека лека се прѣчистѣа и изтънчава, в право отношение съе освѣвршенствуването на духа. Слѣд тѣзи прѣдварителни разясненіа, ний ще изложим на кратко теозофическата теория за съвищата, като съжелиаваме, че малкото страници на списанието не ни позволяват да ѣа изложим нацѣло.

Когато сме будни, ний живѣѣме *сзнателно* във физическия мир; но когато спим, ний живѣѣме *сзнателно* в астралния (духовния) мир. Съществата и прѣдмѣтитѣ, които ний виждаме на—снѣ, са съставени от астралцо (флуидно) вѣщество, също както съществата и прѣдмѣтитѣ, които виждаме в будно състоіаніе, са съставени от физическо вѣщество. Тѣй, когато сънуваме, ний вѣрваме в дѣйствителността на съществата и прѣдмѣтитѣ, които виждаме на-снѣ, и събитията, които се извѣршват, са за душата ни толкова реални, колкото тѣзи, които се извѣршват всѣки день във физическия мир. Това което, слѣд събуждането, не ни дава да вѣрваме в свидетелствуването на душата относително дѣйствителността на съвищата ни, е вкоренения с време прѣдразсѣдѣк, че нѣма друга дѣйствителност, освѣн тѣзи на физическия мир. В силата на този прѣдразсѣдѣк обѣавѣват за *призраци* и *илиузии*

всичко което не принадлежи на физическия мир. Автора на статията в „Lotus“ се постаравя да разруши този прѣдразсѣдѣкъ и сполучва тържествено.

Нѣма човекъ, прибавя той, който да не е забѣлѣжил количеството, по нѣкога чудовищно, от същества и прѣдмѣти, които вижда само в един сънъ и очевидната безсвязност в отношенията, които се създават мѣжду тѣх и нас. Нищо по-лесно за обяснение: движенията в астралния мир се извършват с една съвсѣм друга бързина отколкото във физическия мир, с *бързината на мисълта*, както явно ни го показват явлениата на свѣтлината и електричеството. От това излиза, че астралния живот е много по-интенсивен от колкото физическия живот.

Астралния свѣтъ е също тъй разнообразен във видоветѣ си и насѣлен както и физическия свѣтъ. Съществата, които срѣщаме там, са напълно дѣйствителни и вълненията, които причинява на душата, не са по-малко реални от тѣзи, които ни причинява физическия мир.

Много от тѣзи вълнения имат за причина разни спомени от физическия свѣтъ, които душата отнися със себе си и в астралния свѣтъ и с помоща на които тя съди явлениата и в него свѣтъ, като не знае, или, по-добрѣ, като е забравила, че ако двата мира имат еднакви общи закони, то имат и различни частни закони също.

В астралния мир, напримѣр, съществуват планини, долини, гори, рѣки, езера, морета, пропасти, както и във физическия мир, но с тѣзи голѣма разлика, че астралното вѣщество, от които са съставени тѣ, не подлѣжи на закона за тѣжестта, то е едно вѣщество невѣсимо (*impondérable*).

Кой не се е пробуждал стрѣснато, като е сънувал че пада в нѣкоя пропаст? Човекъ захваща да пипа на около си за да види не е ли дѣйствително смазан; и какво облекчение, когато види че се намира върху лѣглото си! То не било освѣн сънъ, за

щастие; пропастта в която е паднал дѣйствително съществува и имало е отистина падање; само, че вѣществуото, което съставлява тѣзи послѣдніата, не рискува никога да бѣде смазано в падението си, както би се смазало физическото тѣло в една земна пропасть. Нейното оплашване е имало за причина едно спомниване от земния живот, което ја е накарало да вѣрва че тѣжестта съществува също и в астралния мир. В оплахата си, душата прибързала да се прибере в тѣлото си, нейно прибѣжище; тя влиза като луда, и стрѣснатото събуждање е слѣдствие от туй лудо прибиране.

В астралния мир ний можем да срѣцнем душитѣ на всички човѣчески същества и на всички животни — тѣй като животнитѣ и тѣ имат душа — които спят в този миг като нас. От тук произлизат нѣкои твърдѣ чудни срѣци на сънь, когато си помним сънищата.

Понѣкога, случва ни се да видим насънѣ същества, които никога не сме виждали във физическия мир, понеже не съществува тук такъва вид. Тѣзи същества не са по малко дѣйствителни от другитѣ. Вселенната не е толкоз еднообразна, щото да нѣма мѣсто за други видове същества от тѣзи, които има на земята.

Без съмнѣние, всѣкой е забѣлѣжил че ний дѣйствуваме в астралния мир свободно, като у дома си, посред пейзажи и същества, които съставляват мира на сънищата ни; то е, че, отистена, астралния мир ни е много по-свой, отколкото физическия. Ний сме живѣли там много пѣти без да смѣтаме пътепешествията, които правим прѣз всѣки сънь. Той свѣт е много по-познат на душата ни от колкото физическия на тѣлото ни, защото движението там не е спънато от тежестта, както върху физическия свѣт.

Човѣкъ живѣе, прочее, два живота прѣплетени, физическия живот и астралния (духовния); тѣ и двата са дѣйствителни и ако искаме да опрѣдѣлим дѣйствителността им според важноста им, астралния

живот е много по-дѣйствителен от физическия, защото има повече интензивност.

Този въпрос за произхождението на сънищата който изложихме по-горѣ, не е един маловажен физиологически въпрос, годен да задоволи само едно просто любопитство. Той е важен въпрос, който се отнася направо до двойността на нашето същество, и разрѣшението на когото ще потвърди във висока степен съществуването на душата като особен безсмъртен елемент.

Как да обясним този особен живот на душевнитѣ си способности, когато чувства и тѣло спят дълбоко и жизненната дѣятелност като да е един вид унищожена? Біухнер за отговор на този въпрос дава едно потвърждение без доказателство. „Познато е, казва той, че сънищата не означават един истински сънъ, а едно прѣходно състояние мѣжду съніа и разбуждането, слѣдователно един полу-сънъ. Човекъ, който се ползува с едно добро здравие, не познава даже туй прѣходно състояние. *Знайно е, че такъв човекъ не спива.*“ Да отричаме съніа ще кажъ да отричаме очевидността; но Біухнер е разбрал, че не може да приеме дѣйствителността, без да приеме двойното естество на человека. Той отрича, прочее; но отричането не е доказателство.

Ний казваме, напротив, че истиннитѣ сънища се произвеждат именно в най-дълбокия сънъ; душата се освобождава тогава временно от вѣригитѣ на тѣлото и се възползува да се навиди със стари роднини и приятели, увѣрена че нѣма да бъде безспокоена твърдѣ в това си пътешествие из астралния мир. Но когато да влѣзе незабавно в тѣлото при най-малкото негово разбуждане, защото е още свързана с него,

Как става обезпѣтиването

(Из Moniteur)

Почти за всички смъртта е едно страшно нѣщо. За материалиститѣ, тя е неана (унищожението) и твърдѣ се съмніавам да не плаши тѣзи перспектива даже тѣзи мѣжду тѣх, които се подсмиват с нея най-грамогласно. За християнина, какви мѣчителни мисли! Ще бѣде ли блажен вѣчно, или вѣчно окаіан? Раіа е твърдѣ загадочен, ада много страшен и много изискателен. Той е жребия на най-голѣмата част хора! И даже, за праведния, пламѣцитѣ на чистилицето са там и очакват всички! Само спирититѣ могат приблизително да познават съдбата си с нѣкои подробности. Обаче, липсват ни точни поніатия изобщо върху начина по който се извършва обезпѣтиването (смъртта) и усѣщанията, чувствата, които изпитва човек в последния час. Откровенията на духоветѣ относително този прѣдмѣт са разпрѣснати, така щото аз събрах нѣколкото откъслеци, които можих да намѣрия с цѣл да се опрѣдѣлят фазитѣ на този мѣчен, може би, период, но прѣз когото сме длѣжни да прѣминем всички.

Ето, най-първо, как се извършва обезпѣтиването, според зрителния медиум Андре — Жаксон Давис:

„Раздѣляне душата от тѣлото. Как става то. — Смъртта е една врата само, отворена към едно по-съвършено съществуване. Тя е триумфалната арка, под коіато безсмъртния дух минава, като оставя свѣта за да навлѣзе в една по-възвишена сфера. И в дѣйствителност нѣма в смъртта нищо помѣчно, или по-страшно отколкото да прѣминем в един сладък и спокоен сънъ. Туй прѣдположение се достатѣчно потвърдява от слѣдуиущето изложение на една аналитична изука (етюд) върху физиологичнитѣ и психологични явленія на смъртта, изука,

коіато ни бѣ дадено да направим като се намирахме в едно *прѣвзнесено състоіание*, в момента когато един човекъ умираше и организма му захващаше да се разлага.

То бѣше една жена, около 60 годишна, коіато прѣди осем мѣсеца бѣ дошла при мене да се съвѣт-ва за здравието си.... Когато удари послѣдния ѣ час, аз се намѣрих за добра чест в изискуемитѣ условия за да прѣмина в *прѣвзнесено състоіание*. Нѣмаше освѣн да потрѣсія едно сгодно мѣсто отдѣто можѣх да наблѣдавам, без да бѣда ни виждам, ни обезпоко-іаван. Така поставен, аз пристѣпих към разглежда-нето на таинственното извършване и познах какво е за човекъ прѣобразуването което произлиза от смъртта и тѣлесното разлагане.

Аз видѣх че организма не бѣше в състоіание да изпълнява нуждитѣ на душата, нито да ѣ се по-коріава. Обаче, вътрѣшнитѣ органи сѣкаш се проти-вѣха на излизането животворна елемент: тѣлото и душата, като двама стари приятели, противостоѣха дѣятелно на разрушителнитѣ причини, които пра-вѣха от вѣчната им раздѣла една абсолютна необ-ходимост. Тѣзи вътрѣшни боричканна произвеждаха такива дѣйствиа, които за материалнитѣ чувства при-лисаха да са изражение на ужас и силни страдания, но които, както забѣлѣжих аз със сладостно из-ненадаване, неозначаваха нито страдания нито аго-ния, но само постепенното скѣсване свръзката, коіа-то съединяваше духа с материална организм.

Главата ми се показа тогава като обвита от ед-на паровидна, прозрачна и свѣтликава атмосфера; слѣд туй аз видѣх главна и малка мозък да се разстѣгат, да спират дѣйствиата си и да се напѣл-ват полека-лека с животно електричество и магне-тизма, които до прѣди малко пѣлиѣха цѣлото тѣло.

В този миг, дѣйствието на смъртта, или раздѣ-лението духа от тѣлото, бѣше в пѣлна дѣятелност. Главата стана твърдѣ свѣтла и аз забѣлѣжих че

блѣсъка ѝ и прозрачността ѝ се увеличаваха съразмѣрно с изтвиването и посинѣването краищата на тѣлото.

Аз видѣх слѣд туй в този вид ореол, който флуиднитѣ изпарения образуваха около главата, да се очертават неопрѣдѣленитѣ контури на една друга глава! Тѣзи глава стана сѣ по-отлична, подир туй, скоро тя ми се види толкова гѣста и свѣтлива, щото аз неможах повече ни да гледам прѣз нея, ни да се вгледвам в нея, както желях. Аз познах, че флуиднитѣ елементи, които в самото начало на метаморфозата, бѣха привлечени към мозъка и от там събрани под вид на атмосфера, се съединяваха по силата на този божествен закон на всеобща привлѣкателност (афините), който прониква врѣд и движи всички атоми, за да организира духовната форма, която съзерцавах сега.

Аз слѣдвах, с едно неизразимо очудване и с едно религиозно благоговение, напрѣдка на свѣтата и хармонична работа, която се извършваше прѣд очитѣ ми. Слѣд главата, и по същия начин, аз видѣх да се образуват послѣдователно врата, раменѣтѣ, биуста и остатъка от духовния организм. Наклонността на съществениитѣ елементи на тѣз душа опрѣдѣляха малко-много качеството на новата ѝ обвивка. Едвам се забѣлѣжваха слѣди от физическитѣ недостатѣци и грозотии; с други думи, наслѣдственитѣ влияния и пороци, които нѣкога са подкопавали прѣз цѣлото развитие земното тѣло на този дух, сѣкаш бѣха отстранени за да го оставят свободен от тукнатѣй да се подчинява само на всеобщитѣ стрѣмления на всички нѣща създадени да напрѣдват и се усъвършенствуват.

Додѣто се извършваше тѣзи промѣна, видима само за мене, хорага, които окръжаваха болната, тя мислѣха жертва на жестоки страдания; но, казѣх вече, външния изглед бѣше лѣжлив. Свиванията, изобщо поволни, които се забѣлѣжват в послѣдния час,

са причинявани от напушането жизненната и духовна сила, която се набира в мозъка прѣди да захване образуването на *бздъщия* организм.

Духа се издигаше в прав ъгъл над бездушния груп; но в момента, когато свързката, която съединявала толкова години духа и тѣлото, щѣше да бѣде разкъсана, аз видѣх да се вълнѣе помежду им, като една свѣтлива връв, един вид електрически жизнен ток. Това показва, още един път, че туй което наричат *смърт* е по-скоро *раждане* на духа, прѣвод от едно по-долно в едно по-горно състояние, гдѣто тѣлото и начина на земния живот са промѣнени, замѣстени от едно по-горно тѣло, надарено с относителни способности и качества.

Аз забѣлѣжих, че мѣжду раждането на едно дѣте и това на един дух, отношението е съвършено, даже в туй, което се отнася до *пзна*, прѣдставляван тука от електрическия ток, който се лиулѣше нѣколко минути мѣжду двата организма, свързани чрѣз него.

Новата форма приличаше на старата, но в по-добър, по-съвършен вид. Това е една чудесна и утѣшителна истина. Обаче, възобновителното дѣйствие което ја създаде не разруши, нито пък измѣни много прѣдишния изглед и неговитѣ отличителни черти. Тя (покойната) бѣше в духовния си изглед тѣй прилична на земния си изглед, щото ако бѣше дадено на роднинитѣ ѝ да ја видат, както ја виждах аз, щѣха да възкликнат, като при възвръщането на нѣкой приател, отишел болен, дошел си оздравѣл: Какъв добър изглед! Вий сте се съвършено поправили!... — Ето какво бѣше извършило в новата форма възобновителното дѣйствие.

При всичко туй, не по-малко от два часа и половина се измина прѣди да се извърши цѣлата метаморфоза; но туй не е правило относително нужното за всѣкиго време да се освободи от материята и прѣорганизира. Без да мѣнявам мѣсто и положение,

аз продължавах да набліюдавам младия дух. Щом се фамилизира (запозна) с елементитѣ на новата сръда, едно дѣйствие от волята му го направи да напустне това си положение и да излѣзе из тѣзи стаѣа, гдѣто от много недѣли насам неговата земна обвивка бѣше задържана.

Аз го видѣх да прѣминава съсѣдніата стаѣа, външната врата, и да се понесе из атмосферата, в коѣто ний дишаме. При излизането му из кѣщи, той бѣше посрѣщнат от двама приатели — духове, които го изпрѣварили в мира на духоветѣ. Слѣд като поднови познайство и размѣни нѣкои знаци от нежност, и тримата се отдалечиха, като се носѣха из ефирѣа, който обикалѣа нашата планета. Тѣ напредваха тѣй естествено, тѣй братски наедно, че аз можѣх мѣчно да си съставѣа понѣтие върху това нѣщо: тѣ вървѣха по въздуха. Би казал нѣкой, че тѣ се възкачваха бързо по нѣкоѣа величественна, но познатата планина. Аз ги слѣдвах с поглед додѣто разстоѣанието ги закри от очитѣ ми; слѣд което аз влѣвѣх в нормалното си състоѣание.

О! Каква противоположност? Намѣсто младия и прѣкрасен дух на тѣзи възрѣтна жена, аз не видѣх повече, както другитѣ, освѣн неподвижната, студена и набръчкана форма на кризалидата, коѣто веселата пеперуда току що напустна“.

Всички спирити знаѣат че смъртта е един миг смѣтиване за духа. Но в какво състои то? Какви са усѣщаниата, страданията, може би физически или нравствени, които прѣтърпѣава духа? За да получим нѣкои указания по този въпрос, нужно е да попитаме нѣкой дух, понеже е мивал прѣз тѣзи фаза. В една сеанса, държана на 7 Іуний 1877 в Остенде, Доктор Діувіуи, скоро починал, ни научава, посредством един пишущи медиум, слѣдуѣщото:

„Тѣлото е прострѣно там; матерѣата се разслабва, човѣк не чувствува вече нищо от този свѣт. Органитѣ прѣстават да дѣйствуват, малко по малко,

до послѣдния момент, до послѣдния дѣх, когато душата се намира съвършено свободна от материата. В момента, когато очитѣ не могат вече да приемат слънчевата свѣтлина, ушитѣ прѣстанат да чуват (което се произвежда чрѣз едно шумтение прилично на глухия звук на един голем звънец), нервитѣ на езикѣ изгубат силата си; в този момент, казвам, когато душата се възвръща в царството на духоветѣ, всички дѣла на земното ви съществуване, при самото си свѣршване, се явяват прѣд вас. Това е агониата, коіато почева. Тогаз вий виждате злото и доброто да си оспорват мѣсто за да бѣдат приети или отхвърлени.

Най подир, послѣдния дѣх излиза; шумтението продължава още и вий незнайте гдѣ сте: вий не можете да си съставите поніатие за положението си, с една дума, вий мислите че това е сънъ, който продължава додѣто духа се малко—много освободи от материата, т. е., додѣто му се съвземат чувствата.

От този момент на сетиѣ, когато почнете да се самосъзнавате, вий се намирате лице срѣщу лице със същото това прѣдставление, което ви е отворило вратитѣ на онзи свѣт. Лошавия разбира злото, което е направил и биението съвѣста го прислѣдва: наказанието му почева. На добрия погледитѣ се понасят в свѣтлината; наслаждението, което произтича от доброто, дохожда; той намира тѣзи, които е любил на земіата и които са го прѣдшествували в задгробния мир; приателитѣ му го приемат в пригрѣжитѣ си и го понисат тържественно към тѣзи част на пространството гдѣто трѣбва да се наслаждава от заслуженото чрѣз добродѣлитѣ си блаженство....“

Според означениата на горѣ изложенитѣ описания, прѣхода от земния в духовния живот захваща да се очѣртава нѣкак по-опрѣдѣленно.

Тук ще допълніа тѣзи описания, като окажа, според *Revue Spirite*, как нѣкои духове са осѣдени на неподвижност прѣз нѣколко време, впоследствие от-

съствието на флуидно тѣло. Според автора, духа *не* знаил да си образува едно флуидно тѣло, „което трѣбва да замѣсти другото тѣло в момента на смъртта, също както порастват крила на пеперудата в момента когато пада обвивката ѝ, от която се е прѣобразувала.

„Това прѣобразуване за духовното същество в нормалното състоіание става при самата смърт, облагоприатствувано от моралното смѣщение което агониата създава, един вид изтощение, в което са попаднали душевнитѣ сили в усилията си да скѣсат връзкитѣ с тѣлото.

Крилата на бубулечката пикнат прогресивно и толкоз бързо че може да се слѣди развитието им от миг на миг. Ако това развитие се спрѣ, ако бубулечката, вмѣсто да излѣзе мѣжката из крисалидата си, ѝа разре бавно и недѣгово, без енергия, тѣа заги-ва в своето ненапѣлно разбито летаргическо състоіание; тѣа заги-ва, казвам, за нашитѣ очи, но нейното жизнено начало незаги-ва и минава другадѣ.

Е, добрѣ, духа, който не е можил да развие новитѣ си способности, съдържанитѣ и приготвени сили в духовното тѣло, което трѣбва да бѣде готово в момента на прѣобразуването, усѣща, като бубулечката, своето жизнено начало да заглѣхва. Вмѣсто да се съвземе силен и дѣятелен, той усѣща тъмнини да се сгѣстиават и струпват въз него, в него и да му отнимат всѣка дѣятелност, всѣка енергия; той не умира, но е докаран до неподвижността и безсрастността на труп. Той може да мисли и да разсѣждава; както е било казано вече, той е един паралитик. Колко време трѣбва да стои в това положение? Колкото време е живѣл на земята и, по мѣкога, двойно толкова. И тогаз, когато се свѣрши това състоіание, слѣд като духа е разсѣждавал, страдал, чувствувал биение съвѣстта, изказал разкайване, едно електрическо разклатване, като от електрическа батерия, му възвръща способността на движение.

то. Качествата, които е притежавал, се съживяват, ума се събужда, той се въплотява; симпатичнитѣ духове могат да помогнат на тѣзи разбуда, но им е вън от силитѣ да ја ускорят или забавят. Тѣа зависи от глухата и бавна еволуция (развитие) в самия дух, благоприятствувана от времето и силитѣ, които притежава той.

Остойчивостта или мекушавината на мисълта му, продължителността или рѣдкостта на усилията му; неговата малко или много памет, неговата малко или много влюбливост, привързваността му към зло или разкаяние, са главнитѣ различни причини, които правят времето на неподвижността по-дълго или по-късо, но всекога твърдѣ тѣжко; тѣй като вий трѣбва разбирате каква мъка е за едно дѣятелно същество да се намѣри неподвижно, каква тежест за духа, на когото тѣзи курнемена обвивка сковава всеко жизнено движение. Твърдѣ мъчно ще избегне тѣзи тежка дрѣмка слѣд смъртта този който умира без лѣчебна мисъл за вѣчния живот“.

Спиритически факти.

(из Messenger).

Не без извѣстно вълнение чете човек интересната върволица изслѣдвания, що са издали трима Английски лѣкари, Г-да Гюрней, Майерс и Подмор.

Под името „телепатия“, тѣ означават извѣстни таинствени явления, които произхождат от едно отношение на мисли мѣжду двѣ личности, отношение, което не може да се обясни научно по задоволителен начин.

Всеки е можал да изпита тоз чудесен симпатически ток прѣз разстоѣние, който се образува мѣжду двѣ раздѣлени, чрѣз голѣми пространства, лица.

Неотдавно, един Французки писателъ публикува един подобен факт, който иди да потвърди изследваниата на тримата Английски учени. Това е историата на един млад момък, който бил влюбен много в една млада мома, от коіато бил раздѣлен чрѣз едно пространство от около осемстотин километра и от коіато не бил получил около една година извѣстие. Този млад момък дохожда една сутрина при писателя, който разказва факта, и слѣд като поговорили туй, онуй, му казал:—Онѣз ноц аз сънувах, че бѣх при Мариа-Ева, тѣзи коіато толкоз много обичах. Тѣа бѣше в един голѣм стол, отслабнала, изсѣхнала, блѣдна. Тѣа сѣдѣше безсилна, нѣма.—„Ах! Вий си спомніате прочее за мене, най-послѣ!“ въздѣхна тѣа като ме видѣ.—Като изказа тѣзи думи тѣа ми тури в ръцетѣ една китка бѣли цвѣтіа, които бѣ откачила от горничето си, слѣд това тѣа стана по-блѣдна и стори ми се че бѣше умрѣла.

Слѣд като разказал това, младия момък се върнал у дома си; вратарката му прѣдала една телеграма, в коіато му извѣстіавали смъртта на младата мома. Тѣа умрѣла в същата ноц, когато той сънувал.

*
* *

Очевидно е, че съществува едно тъмно, неопрѣдѣлено симпатическо влияние, което дѣйствува прѣз разстоіание. Многе факти го подвърждават.

Ето един от тѣзи които носат подписа на Г-да Гюрней, Майерс и Подмор:

„Г. С..... и Г. Л....., и двамата чиновници в едно управление, били от осем години в интимни приятелски отношения.

„В понедеѣльник 19 Март 1883, Л....., като отивал на пасалището си, бил обзет от едно неразположение; тогаз той влѣзал в една аптека, гдѣто му дали лѣкарство. В четвъртъкъ не бил по-добрѣ. В събота, същата недѣліа, той отсъствувал пак от пасалището си.

„В събота вечерта, 24 Март, С.... бил у дома си; отведнѣж, той казал на жена си, че се чувствува злѣ: той лѣгнал и слѣд една минута видѣл приателѣ си Л.... прав прѣд него, в своитѣ обикновенни дрѣхи.

„С.... даже забѣлѣжил тази подробност в облѣклото на Л...., че шапката му имала една черна прѣвръзка и че пардесиѹто му не било закопчано.

„Л.... изгледал вторачено С.... и заминал. Тогаз С.... попитал жена си: „колко е часа?“ Тѣзи му отговорила: „девет без дванадесет.“ С.... ѣ казал: „дѣто те питам, то е че Л.... ще е умрѣл; аз току що го видѣх.“

Така е разказано от самѣа Г. С.... Той научил смъртта на приателѣ си сутрината в недѣліа, по три часа слѣд пладнѣ. Л.... умрѣл в събота вечерта, в девет часа без дванадесет минути, от едно пукване на главната артерѣа.

*
* *

Не ще съмнѣние, че Английскитѣ учени мъже, които спомѣнахме горѣ, не допущат ни за миг съществуваніето на духове, но тѣ вѣрват вѣв веридически халіуцинации, т. е., такива, които са в съотношеніе с дѣйствителността на нѣщата.

Тѣ поставѣат този вѣпрос: „телепатѣата може ли да се извършва прѣз време на сънь чрѣз сънища, или прѣз време на будно състоіанне чрѣз халіуцинации?“ Или, с други думи, разнитѣ истории за призраци и видѣніа, които обикновенно класират мѣжду бабешкитѣ деветини, могат ли да бѣдат научно обіаснени, когато са разказвани и освидѣтелствани от истиннолюбиви хора? За да разрѣшат този вѣпрос, Английскитѣ учени мъже събрали едно голѣмо количество факти, които провѣрили най-грижливо и искрено.

Тѣ обіавѣават, че, според тѣхното мнѣние, веридическиа (истинскиа) характер на тѣзи халіуцинации, на тѣзи симпатически дѣйствѣа прѣз разтоіанне, на тѣзи прѣдчувствѣа, на тѣзи сънища, е твърдѣ забѣ-

лѣжителен и че тѣ позволяват да подозираме, че съществува една способност за познаване, на коіато опрѣдѣлението за сега ни избѣгва, но коіато се проявлява по нѣкоги в нѣкои личности и коіато, колкото и да е добръ доказана като факт, остава си, като причина, дълбоко таинствена още“.

*
* *

Искате ли друг един факт не по-малко любопитен от горѣописанитѣ?

Холандския лѣкаръ Ванхов разказва че един день, на улицата, той се спрѣл отведнѣж, с една голѣма тѣгота на сърдцето: въпрѣки себе си, той захванал да мисли за сестра си, коіато обичал много. Може би, тази мисъл не му е дошла от друго, освѣн, че като се осѣтил болѣн, той захванал да мисли, че ако би да умрѣ, ще остави това лѣубимо създание без никаква поддрѣжка. При всичко това, той влѣзъл бързо у тѣх си. Като пристигнал, явили му, че сестра му току що издѣхнала и, като разпитал слугиніята, той можил да установи, че горкото момиче издѣхнало тъкмо в момента когато той се почувствал злѣ на улицата.

Ето, отистина, едно съвпадение странно, таинствено, чудно.

Лесно се разбира, че ученитѣ Англичани, заинтеригувани от съществуването на тѣзи явлениа от симпатично влияние прѣз разстоіание, от тѣзи случаи на прѣдчувствие, са се прѣдали на изучаване, на изслѣдвания, с цѣл да достигнат до обіяснението им.

Науката е намѣрила вече разрѣшението на много въпроси: всѣки день нови ѣ се прѣдставіат за разрѣшение.

Раскази на един хипнотизатор.

(Из „Light“)

Извѣстния в Съединенитѣ Щати хипнотизатор, А. Е. Карпантър, напечатал в „Religio—Philosophical Journal“ нѣколко расказа, с които ний намираме за добръ да запознаем нашитѣ читатели, като ги печатаме без всѣкакви измѣненія.

„Когато бѣх много млад, сънувах веднѣж един много чуден сънь—но в същност аз се затрудниах да кажа, да ли това бѣше сънь или друго нѣщо. Сънувах, че плавах във въздуха, отдѣлно от тѣлото си, което, както и добръ се различаваше, остана слѣд мене на креватѣ. Спървом аз изпитвах нѣкакво си болѣзненно чувство, но щом почнах полека да се подемам над земіата, то изчезна, като се замѣсти с едно приатно чувстване. Забѣлѣзах, че се намѣрих в една нова, неизвѣстна на мене срѣда: заобиколи ме един свѣт, който съвършено неприличаше на земния. Освѣн това, аз не слушах музика, защото цѣлото ми същество бѣше проникнато с една чудесна хармония, коіато пълнеше душата ми с възторг. Тутакси аз съгледах около мене, не един, а два чело-вѣка, каквито има на земіата; в тѣхното число аз срѣцнах майка си, заградена с едно снание; послѣ и баща си и други лица, които от по напред аз познавах. Всички тѣзи искрено привѣтствуваха моето поіавяване в тѣхната срѣда, и аз чувствувах себе си извънредно щастлив, като си спомних, че като тѣх и аз съм сега свободен от тѣлесното си облѣкло. Когато майка ми ми каза, че аз вече трѣбва да се завърна на земіата, със сълзи на очи ѝа молѣх, да ми се позволи да остава; каза ми се, обаче, че аз не ще мога да поднеса възвръщането в нашия хладен и мрачен свѣт. Но ето, че захвана малко по малко да се смръкнува и аз почувствах, че се спущам и с едно неікзано отчаіание се събудих.

Бѣх потънал в студен пот и изпитвах крайна слабост; а това, което бѣх видѣл и чул се запечатилиа ясно в паметта ми. Вѣроіатно е, че всѣкой читателъ ще нарече това просто сънь, причинен от прѣждане; но кой каквото ще да каже, аз никоги нѣма да забравя впечатлението от тази нощ.

Друг един път, аз се прибрах рано и си легнах да спя. Пълния мѣсец іасно освѣтліаваше стаіата. В това време, когато още не бѣх успѣл да заспя и се бѣх закрѣпил в постелката, показа ми се, че има нѣщо в стаіата; около краката на кревата стори ми се да виждам нѣкаква сѣнка. За да се убѣдя, да ли това е сънь, или цѣла дѣйствителност, аз разгледах стаіата си; обърнах внимание на разположението на покъщивната, на неспустнатитѣ завѣси на прозорцитѣ: всичко бѣше на мѣстото си. Подир малко една сѣнка се видѣ, и аз без всѣкакъв труд можех да разпознаа майка си. Като се поповдигнах от постелката, аз си прострѣх ръцетѣ към нея и извиках: „Майко, колко се радвам че те виждам!“ Но образа ѝ тутакси изчезна; колко гледах наоколо си, и нищо не можах да вида в тихото лунно освѣтление. Аз се много чудѣх, как мога да се измамвам и при туй в мене никоги не се поіави мисълта, че дѣйствително при мене е дохождала майка ми. Да ли аз съм имал работа с галліуцинация или с нѣкакво видѣние, не знаа. Това се случи слѣд двѣ години от разказа, който спомѣвах по горѣ.

Сега ще ви говоря за жена си, коіато почти всѣкой день, а по нѣкоги и по нѣколко пъти в день, има подобни видѣния. В противоположност с горѣспомѣнатитѣ, много от тѣх съответствуваха на дѣйствителни факти. Прѣз нощта на 4-й Іулий присѣнил ѝ се един много жив сънь: тя се събужда с тѣзи впечатления, че това не било обикновен сънь, и, като си го записа, каза ми: „Щом донесат вѣстника, ти в него, навѣрно, ще намѣриш нѣкакво съобщение по това, което записах“

Тѣа записаа слѣдуицето: „Аз сънувах че нѣкой си мъж дошел при нѣкоѣ си жена и грѣмнал на неѣа; тѣа паднала, а този, който грѣмнал, избѣгал. Всички мислят, че жената е убита; но тѣа е още жива и, може би, ще се поправи. Случката е не далеч от гр. Бостон.“ Жена ми записа сънѣа си около 6 часа сутрината. В обикновенното време, т. е. около десет часа сутринта, раздавача донесе в къщата ни бостонския вѣстник „Herald“ и се оказа, че в него е дѣйствително напечатано нѣщо по същото събитие, което е видѣла жена ми. Нѣма да ви прѣвеждам цѣлаа разказ, ще ви кажа само съобщението за убийството. **„Мъж да застрѣлва жена си.** Вчера около десет часа вечерта, госпожа Конмерс сѣдѣла на басамацитѣ на стѣлбата, коѣто отивала в къщата на зетѣа ѣ Г-н Хенли. До неѣа се приближил мъжа ѣ и изгрѣмѣл отгорѣ ѣ с револвера си, като се е цѣлил в главата. Ранената жена паднала полумъртва, а убиеца не се видѣл и се скриа. За сега госпожа Конмерс се памира в градската болница за цѣрение; но за оздравѣването ѣ има малко надѣжда“.

Трѣбва да се признае, че сходството мѣжду двата разказа е поразително.

Нѣколко години слѣд това, аз, заедно с жена си, давах хипнотически сеанси в Нју Хейван (Штат Коннектикут), с които възбудих всеобщ интерес. Нѣкои от виднитѣ граждани ни посѣтиха в хотела, гдѣто бѣхме слѣзли; в тѣхно присѣствие аз хипнотизирах жена си, и тѣа прояви своѣата способност да вижда, макар очитѣ ѣ да бѣха добрѣ свързани с едно платно. Из числото на присѣствуициитѣ бѣха и градскиа доктор Геллагър, професор Лаймен от Неил-Колеж и кмета на града. Прѣз това време, когато се занимавахме с казания опит, вниманието на жена ми, като че ли се отвлѣче от нѣщо нанавѣн, и тѣа извика:

— Виждам ужасно зрѣлище; скрийте го от очитѣ ми: не мога да го търпя!

— Не се страхувай извиках ѝ аз, ами разкажи ни какво виждаш?

— Виждам бѣсилница и един човекъ, когото ще бѣсѣят. Около него набрана цѣла тѣлпа народ — ужасно нѣщо, но аз съм принудена да гледам.

Тѣа бѣше тѣй развѣлнувана, щото цѣлото ѝ тѣло трепереше.

— Ето, той е вече на вѣжето! извика тѣа, като си закриваше очитѣ с ръцетѣ, като че ли искаше да не гледа на страшната сцена. Послѣ продължи:

— Най-лошавото от всичко е това, че той умира без вина: той не е извършил прѣстъплението.

Като се усмихна, тѣа прибави:

— Впрочем, тѣ знаѣят, че не са го убили; ето, той напуща мѣстото на смъртта с другаритѣ си, които го очакваха: виждам духа му и другитѣ духове, които го съпровождат. Тѣлото му го снемат от бѣсилницата, за да го погребат. Повече не мога да вида.

Аз ѝа разбудих и слѣд това ний всички обсъждахме видението ѝ, като не се двоумихме, че той има нѣкакво отношение към дѣйствителността.

На другия день пак направихме сеанс в присѣствието на същитѣ лица. Не много слѣд почването, жена ми бѣше пак отвлѣчена от същитѣ опити, с които се занимавахме, и каза:

— Виждам човекъ, който има нѣкакво отношение с видѣното ми вчера наказание.—

— Но не този, когото обѣсиха, нали?

— Не, отговори тѣа, той е този, когото убил неизвестния човекъ и избѣгал бѣсилницата. Той иска да каже нѣщо; дайте ми книга и молив.

Щом се тури прѣд неѣа на стола искащото, тѣа бърже взе молива и написа: „Вий наказайте невинна“; тази фраза е подписана с три инициала.

С нетѣрпение всички жѣлаехме да разберем за кого собствено това се отнасѣше. Г-н Геллагър прѣдложи да се набави току що излѣзла брой от вѣстника „New York Herald“ и да се види не се ли каз-

ва в него за съотвѣтствуиуцето снощи наказание. Като се прочете вѣстника, дѣйствително в него се намѣри едно дълго описание на наказанието, което се наложило надвечер в Уотър-Таун (щат Нiu-Йорк) в този именно час, когато ний се занимавахме със сеанса. В отсъствието на Г-на Геллагъра, жена ми ми описа тѣлосложението на убития също и на невинно наказаня; намѣренитѣ подробности във вѣстника напълно се съгласяваха с тѣзи описания и в цѣлото име на убития се намѣриха същитѣ три първи букви (инициала), които бѣха написани от жена ми. Във вѣстника също се казваше, че много се вѣрвало в невинността на наказаня.

Ст.-Загора, 8 Октомври 1893 год.

Х. У. З.

Двѣ думи относително новото правописане.^{*)}

Не сжмѣ ни литераторъ, ни пъкъ се считамъ за компетентенъ да мога да говоря на дълго и широко по този въпросъ; но, понеже желая неговото добро уреждане, по което желание зехъ и участие веке, то моля уважаемата комисия да ми позволи да си кажа вкратце мнението.

За да додемъ до днешното положение, ние сме прекарвали разни фази, както самите комисари го изповѣдатъ, и то не въ дълго време; въ едно кратко време ние се упжтихме и стжчихме тамъ, дѣто трѣба за да сжхранимъ нашия повъ езикъ и стилъ.

Да достигнем до тукъ дѣто сме, ние не можахме го извърше тѣй скоро, ако не земахме за подпорка нашия старо-български езикъ. Водими, отъ една страна, отъ него, отъ друга, отъ фонетическото днешно наше произношение, ще можемъ, мисля, единъ денъ да си съставимъ една азбука такава, която да отго-

^{*)} Тази статия я печатимъ по правописа, когото ще приемемъ отъ идущата книжка пататъкъ.

варя на пълно на нашия новоговоримъ езикъ, и да бжде въ равновѣсие както съ фонетиката, тъй и съ етимологиата.

Въ старата азбука се намиратъ, нѣкои букви на които произношението у насъ е сжвжршено изчезнало; слѣдователно, подобни букви, трѣбва ли да сжществуватъ между новата ни азбука?

Сжобразно съсъ старата азбука, до скоро употребявахме **ы**, **и** и **і**; букви които, по днешното наше наречие, нѣматъ освѣнъ единъ и сжщъ гласъ **и**. Трите тѣзи букви, подъ единъ и сжщъ гласъ, се замѣстиха само съ буквата **и**.

Сжщото това се случва още и съ буквите: **ѡ**, **ѣ** и **ѧ**, употребени въ срѣдата на думата, нѣщо което комисната слива въ единъ и сжщъ гласъ подъ буквата **ѡ**. Да има напредокъ въ какво да е нѣщо, то трѣба дѣлата да се сжобрази съ обстоятелствата.

Буквата **я**, която фигурира като отдѣлна буква въ старобжлгарската ни азбука, не е освѣнъ буква слѣта отъ **і** и **а**; комисната слѣдователно, като я изхвжрга изъ азбуката, я пише сжставно: **іа**, което не е освѣнъ сжщата **я** подъ друга форма.

Буквата **ю**, която е съставъ отъ **і** и **о**, обикновено се произнася като **іу**, нѣщо сжвсѣмъ несжобразно съ фонетиката; слѣдователно, комисната поправя тоже този неправъ гласъ.

Съ една дума комисната тжрси да извжрше нѣщо добро и сжобразно съ напрѣдока на времето. При сичко туй, подбудена отъ една голѣма ревностъ къмъ това си сжрдечно прѣдприятие, тя се е увлѣкла и е отишла твжрдѣ далеко.

Най-доброто нѣщо е това, което е просто и логично. Отъ една страна комисната тжрсе да слѣе въ една гласна тѣзи гласни що горѣ-долу издаватъ почти единъ и сжщъ гласъ—за улеснение; отъ другата тя ни е фабрикосала единъ членъ, който е цѣла четворица: **ѣт**, **іѣт**, **а** и **іа**.

Въвъ сичките наши граматически борби, члена дѣйствително е билъ сѣкога най-главната упорита точка за споразумение и разпореждане, но тукъ съсъ своитѣ разни образи, той е зель вѣрхъ. Вмѣсто да е простъ и еднообразенъ, той по своето си писане, тѣй или инакъ, става несжобразенъ и затруднителенъ.

Етимологически комисиата отъ дѣ извлича този членъ, нищо не казва; казва само, че той е **ѣт**, и че около него се е образувалъ члена **а**.

Сжвсѣмъ наопаки ще излѣзе работата ако земемъ фонетиката за основа, както комисиата прѣдполага. Като земемъ фонетиката за основа, ще намеримъ че почти никадѣ въ разговорите на населението не се чува гласа на **т**—то; всѣкога почти и на вредъ се изговаря: *челосѣка, стола, петела*, а не *челосѣкѣтъ, столѣтъ, петелѣтъ*. Последното (**т**—то) е наложено отъ писменността на научнитѣ.

По-преди члена бѣше **тъ**; тѣзи които го препорѣчяха, етимологически го извличаха отъ мѣстоимението: **той**. Днесъ гледаме сжвсѣмъ противното: **ѣт**. Етимологически отъ дѣ ли той произхожда?

За да дойдемъ до едно колко годѣ добро заключение, относително до члена, не трѣба да забравяме несжзнателното положение на нашата народностъ, положение което навѣрно е повлияло върху измѣнението на нашето наречие. Отъ историата знаеме, че дълго вѣковно време сме били, както подъ влиянието на Турцитѣ тѣй и подъ това на Гърцитѣ. Това робско положение, не само ни е привикнало да заемемъ отъ тѣхъ думи и наречия, но още то бѣше ни докарало до тамъ дѣто да забравимъ най-драгоцѣното си нѣщо — *народността си*.

Всѣкъ знае че Сливенъ е градъ чисто бѣлгарски; при сичко туй прѣди 50, 60 години той бѣше умаенъ отъ грѣцизма. Въ него не сѣществуваше никаква бѣлгарска черта, освѣтъ едно бѣлгарско наречие; всичко се мѣтѣше подъ благородството на грѣцизма; въ школитѣ се учеше по грѣцки, въ църко-

вата се четеше тоже по гръцки; този който знаеше колко-годе да пише, пишеше български думи съ гръцки букви. Сливенското население, че съществува българска азбука, понятие даже нѣмаше, камо да я знае! По случай ако дойдеше отъ нейдѣ нѣкое българско писмо, ви увѣрявамъ, че нѣмаше кой да го прочете; до тѣхъ степенъ бѣше потъналъ Сливенъ подъ гръцизма. Сичко добро и благородно се срѣдоточеше въ гръцизма. Отъ Сливена заключете като какъ са били и другитѣ градища въ България; ако не по-горѣ, то поне не са били по-долу. Навредъ по едно училище за женския полъ и сичко бѣше свършено съ българизма.

Търново, съ което се гордѣеме, че е било нѣкога българска царска столица, стоѣше нѣщо повече отъ другите градища, относително до гръцизма; особено въ Арбанасе, дѣто се развиваше на гръцките владици (митрополити) благословиата, ако отидѣше нѣкой да каже че той е българинъ, то той трѣбаше да претърпи най-големите укори, най-силните доказанія и нападения.

Това е то положението, отъ което ние сме наслѣдили мимически члена отъ гръцитѣ.

Изъ между славянскитѣ наречия нѣкое не е имало членъ, тѣй е било и нашето древно наречие; днеска обаче ако притежаваме, то не е друго освѣнъ, че се е умжнало неусетно отъ обстоятелствата на нашето развитие.

Що значи члена приложенъ при съществителните и прилагателни имена? Значи че разговора се отнася къмъ познатъ единъ предмѣтъ на тѣзи що говорятъ: значението е определено. Следователно думата що дава това определено значение на предмѣта, трѣба да води източника си изъ личните или мѣстоименна; и това мѣстоимение, както се види, не може да бѣде друго освѣнъ мѣстоимението *онъ, она, оно; челоуѣкъ онъ, жена она, дѣте оно*; малко по малко *онъ* се е измѣнило въ **о**, или **а**, *она* въ **та** и *оно* въ **то**; и

тѣй, най-вѣрния членъ, що е произлѣзалъ изъ между населението е члена **о** или **а**, който и до днесъ сѣществува и се употрѣблява: члена **тъ** и **ѣтъ** що интелигентността на нашите учени налага, не е освенъ нѣщо арбитрарно.

Въ Македония и до днесъ въ много мѣста ка-
звать челоуѣко, воло, столо; у назъ **о** то се е измѣ-
нило въ **а**, нѣщо твърдѣ обикновенно въ нашиа езикъ.

Старанието и целта на комисията е да извърши своето дѣло тѣй дѣто да се четатъ буквите както се и пишатъ. При сичко туй съсъ своя арбитрантъ членъ, тя е извършила съвсѣмъ противното; тя пише: *учителѣтѣ, краѣтѣ, добриѣтѣ*, думи които свободно и естествено изречени отъ когото и да е, сѣкога ще произведатъ гласъ *iāt*: *учителіаѣтѣ, краіаѣтѣ, добріаѣтѣ*. Тя, по причина, че „книжовното произношение избѣгвало мѣтната гласна ъ (*â*)“, препорѣчва думи що иматъ съвършено гласъ ъ въ минало съвършено време (аористъ), да се пишатъ съ *a*, като: *викнахъ, викналъ; тикнахъ, тикналъ; блжнахъ; блжналъ*; а при сичко туй за члена, види се, да се е забравило това правило.

Да предположимъ, че члена у насъ е дѣйстви-
телно **ѣ**, както го полага комисията; за да спо-
лучи той да има колко-годѣ своя принадлеженъ
гласъ, той трѣба, като речъ отделна въ граммати-
ката, да бѣде и тукъ отделенъ, да се произнася
отделно, като: *человекъ-ѣтъ, учитель-ѣтъ, край-ѣтъ,*
добри-ѣтъ. Тукъ, въ първата дума (человекъ), всѣкъ
забелязва че гласа е точно **ж**, то е, че гласната се
нахожда между двѣ съгласни; колкото за другите,
ако произношението клони повечето на **а** отъ кол-
кото на **ѣ**, то сж полугласните **ь, ѣ** и умекчителната
и що даватъ потикъ къмъ отворенъ гласъ. Буквата
и е естествено буква умекчителна; въ прилагател-
ните спомогната още отъ полугласната **і**, що се при-
бавя предъ члена **ѣ**, гласа неможе на бѣде другъ
освѣня **а**, още повече че думата и члена се произна-

сятъ подъ една речъ, като: *мѣдриѣтъ, умниѣтъ, градскиѣтъ.*

Днешното наше езично произношение е съхранило гласа на двѣ само полугласни букви, една за съгласните, която е *ь* то, като: *конѣ, приятель*; и една за гласнитѣ, която е *і* то, като *Пеіу, Панаіотъ, Стоіанъ*. Отъ предание имаме още една подобна на *і*-то, тя е краткото *й*, което старите, както и днесъ още, са употрѣблявали собствено подир гласните, като *рай, твой, свойство, дѣйствие*. Тѣзи последвѣта е повето за разнообразие; тѣа е да избѣгнемъ монотонния изгледъ на *і*-то. Сжобразно съсъ старите, ако и ние я съхранимъ, нѣма да направимъ злѣ. Двѣте (*ь* и *й*) от тѣзи три полугласни колко и да се изиѣняватъ, въ дадени нѣкои случаи, въ *і*, като: *конѣ, коніето; край, краіове*, обаче тѣ не могат да бѣдатъ слѣти въ една, както го е направила комисиата; всѣка отъ тѣхъ има своя особна ролъ.

Комисиата още придружава члена на нѣкои съществителни съ полугласната *і*; тѣ са съществителните които носатъ полугласна въ края си, като: *порой, пороітъ; конѣ, конітъ*. Логичното тукъ е че *й* и *ь* се изиѣняватъ въ *і*. Като е тѣй на какво основание комисиата изхвърга съвършено *ь*-то? Сжщата полугласна тя още я употрѣблява и въ прилагателните; подъ кой резонъ и на какво основание обаче, нищо не ни спомѣнава. Пълното окончание на прилагателните отъ старобългарското наречие, действително поси полугласната *й*, но тѣзи полугласна е равносилна съ нашия членъ какъвто и да е той днесъ. Два монарха въ една държава сж не вмѣстими, тѣй и два члена за едно прилагателно не може, сѣкамъ да бѣдатъ. Следователно комисиата трѣба да се произнесе за едно отъ двѣте: *добрий, селскій* или: *добриѣтъ, селскиѣтъ*.

Комисиата поставя още *і* прѣди всѣка гласна по слѣдва подиръ умекчителната *и*, като: *Маріа, комисіа, сжліа*, безъ обаче да ни равяснява защо

туй тѣй става. Слѣдователно, по нейното правило трѣбва да пишемъ: *комисиона*, а не *комисиона*; *пансионъ*, а не *пансионъ*; *периодически*, а не *периодически*. Древнитѣ наши предѣди пишаха действително горѣказаните имена съ **я**=**ia**, но тѣ употрѣбляваха съкога предъ гласните **і** на мѣсто **и**, като: *комисія*, *Марія*, *сждіа*, понеже **и** то не е друго освенъ съставъ отъ двѣ **і**-та. Свойството на **и** то е естествено умекчително; то е неговото качество що дава този умекчителенъ гласъ на слѣдуиущата подиръ него гласна буква. Всѣка полугласна между него и гласната що го слѣдва е чистъ *плеоназмъ*; тя си нѣма никакъ мѣстото, ни пѣкъ резона.

При сичко туй наше мнѣние, ние нѣма да откажемъ да се съобразимъ съ комисиата, ако тя поставише като общо правило че между двѣ гласни безъ друго трѣба да съществува полугласната **і** като: **пѣя**, **мия**, **поя**; тогива само члена въ прилагателните може да има значението си, да се пише **іѣт** или **ia**.

Нашата азбука е достигнала до такава степенъ дѣто само тѣа се удивлява за своето неравновѣсіе. Двойното **ѣ** е изгубило ума и дума отъ както стана двоелично подъ едно и също име. То горкото се смая, не знае на небото ли е, на земята ли е; отъ да го сглобяватъ и разглобяватъ е викнало **іуря**. Въ едно и също тѣло може ли, пита то, да бѣдатъ двѣ разнообразни души? Защо въ *вѣра* да сѣмъ съ **ѣ**, а въ *веренъ* съ **е**? Защо въ *хлѣбъ* да имамъ **ѣ** за основа, а за *хлебарница* **е**? Този който казва *хлябъ*, дали нѣма да може да каже *хлябарница*? или този който казва *хлебарница*, нѣма да може да каже *хлебъ*? На какви времена, Боже мой, достигнахме да ни изобразяватъ тѣй и тѣй: отъ бѣло на черно, и отъ черно на бѣло. О, ти всемогущи Боже, благоволи да ме сдобиешъ съ едно и също неизмѣнно лице: по-добрѣ да сѣмъ просто отъ колкото да сѣмъ двойно и просто.

Това негодувание като го зачуха предлозитѣ **с** и **в**, начнаха и тѣ да роптаятъ: ако ти, приятелю

нашъ, възнегодуващъ за това, че ти прибавили още едно лице, що трѣбва да правимъ ние нещастните що ни отнеха и това което имаме? Естеството ни награждава, арбитража ни лишава! Не сме частна буква, ние заемаме мѣстото на една мисълъ, вредимъ много ако не сме както трѣбва да сме; като сжгласни, безъ гласната наша другарка, сме като тѣло безъ душа; стоимъ, тѣй както сме между другите думи, като кжсъ от нѣщо, като дърво недодѣлано.— Нази умаскариха, другарката ни развалиха: вика ми я, молимъ ѝ се; подъ никакъвъ начинъ не ще, понеже сѣ въ края на опашката я държали; сега както сжмъ, казва тя, сжмъ по-добрѣ. Да не бждемъ до толкова поразени и безобразни, потърсихме да вземемъ поне по-малката ѝ сестра; нея пъкъ я изкліучили сжвършено; цѣла катастрофа! Видите ли че между нази и вази, приателію нашъ, има голѣма разлика?

Зачува ги щ-то, провиква се и то: що е туй отъ вазъ, та сте завикали и закрѣскали? Не знаете ли че всичко що става на този свѣтъ, става по една причина; нищо безъ причина не бива. Кого изкліучили, кого измѣнили, кого обезобразили, сичко това е станало по единъ законъ: кой що върше, кжсно или рано намира, този е общия редъ. Ако сте изтеглели, вѣроятно е, че не сте си изпълнявали добрѣ службата, за това и са ви наказали. Я то и ю-то и тѣ бѣха като мене въ реда на азбуката, но се изгониха понеже не отговарѣха точно на службата си; азъ (щ то), колкото и състава ми да е ш и т, оставятъ ме да бжда въ реда на азбуката, понеже всѣгда съмъ си билъ изпълнявалъ службата: всѣки се награждавр споредъ делата си.

Тѣй като стоятъ работите на нашата азбука, като какъ ще се дойде до едно добро закліучение, и до едно изобщо равновѣсие въ мнѣниата, не се знае. Комисиата всичко ще е извършила, го е извършила съ голѣмо усърдие и съ добро намерение. Ако има нѣщо което да ѝ е побжркало на доброто намѣ-

рение, то е безкрайната нейна ревностъ. Комисиата трѣбаше да послѣдва природния примѣръ; природата никога не ни открива сичките си тайни изведнѣжъ; тя ни ги открива малко по малко, и тѣй скѣпо дѣто вѣкове прехождатъ за доброто развитие на едно нѣщо между хората. Не малко жертви последваха, додѣто се приеме мнѣнието че земята се върти а не слѣнцето.

Комисиата сгрѣши дѣто изведнѣжъ изложи сичкия си планъ, и изказа сичко положително що мисли; тя. се види, да е мислила, че щомъ нареди сичко както тя намира за добръ, то нѣма подиръ това освенъ да се приеме, особено ако министерството ѝ даде една силна подпорка. Съ една дума комисиата е вършила, както всѣкъ частно може да върше, по своите си собствени мисли и чувства, и е изработила нѣщо по вкуса си, безъ да е подумала, че това е дѣло на единъ цѣлъ народъ, че то трѣба да носи неговия вкусъ.

Не е достатъчно само интелигенцията за едно добро нѣщо; интелигентността безъ логичността не струва нищо. Освенъ интелигентността и логичността, се изисква още и общия навикъ, що играе една голѣма роль, да се земе подъ сериозно внимание. Фонетиката е дѣйствително единъ такъва навикъ; но, ако вкуса на ухото се уважава, тозъ на окото трѣба ли да се презира? За да се уравновесатъ мнѣниата върху едно нѣщо, изисква се задоволението на нѣколко нѣща.

Че азбуката ни има нужда отъ една поправка е нѣщо неоспоримо. Първо и първо ю то и я то да фигуриратъ като букви въ нашата азбука е нѣщо смѣшно. Подъ сѣщата категория влиза и щ то; оставаме за него комисиата да отговаря. Буквите ъ, ъ, и ж, които почти веке издаватъ единъ и сѣщъ гласъ, трѣбаше да претърпятъ сѣщата участъ както буквите ѝ, и и і, то е, да се слѣятъ въ една само.

Ето най-главнитѣ точки що комисиата трѣбаше да подигне сега за сега, като сичко друго оставѣше

на времето по ветхому както си е, ако искаше навърно да сполучи. Г. Дриновъ като слѣ трите гласни въ и да ли не виждаше че има още нѣща за преработване? За да прекара това, остави другитѣ временно за по-насетнѣ. Грѣшката е че нетрѣбва сичко изведнѣжъ да се изисква.

Наконецъ, по примѣра на комисията, нека бѣде позволено и на мене да си изкажа като какво е необходимо сега за сега у насъ за поправяне:

Ю-то да се изхвърли изъ азбуката и да се пише *iu* понеже съвършено неотговаря на назначението си; колкото за *я*-то, щомъ сме се привикнали на него като равнозначуще съ *ia*, да си остане тѣй (*я*). Полугласните: *i*, *ь* и *й* да си останатъ: първата за умекчение на гласните; втората за умекчение въ края следъ съгласните, споредъ дългогодишния навикъ; третата, като полугласна за следъ гласните, по необходимия навикъ на очното чувство. Голѣмия *ъ*, на когото значението ако и да еzero въ края, по причина на очния навикъ може да си остане понастоящемъ временно; за въ средата на мѣсто *ъ* и *ь*, да се употреби буквата *ж* само; *ѣ*-то, ако не се изхвърли съвършено, етимологически трѣбва да си остане на вредъ само въ тѣзи думи дѣто се чува ту *е* ту *я*. Остава още члена, който е една отъ най-главните точки.

По мое мнение естествения нашъ членъ е *а* то; него си е отбрала фонетиката и той е който най-добре отговаря и прилѣпя както на съществителните, тѣй и на прилагателните: *столъ*, *стола*; *рай*, *райа* или *рая*; *царь*, *царя* или *царя*; *учитель*, *учителя* или *учителя*; *мѣдъръ*, *мѣдриа*; *градски*, *градския*.

Това е правописаието което сега за сега азъ ще предпочета отъ тукъ нататъкъ; а още повече, че малкото участие, което взехъ отъ новото правописание, подбуди почти повечето отъ моите абонати да ми заяватъ че ако следвамъ по същия начинъ да пиша, ще бѣдатъ принудени да се откажатъ по при-

чина на *трудното прочитане*. Най-голѣмото затруднение произхожда от изобилнето на *i*-то; освенъ затруднението, то още дава и грозенъ изгледъ на писмеността: *i*-то на вредъ е като стаѣа съ много прозорци.

Щомъ комисията земе върхъ въ своите си стрѣмления и намерения, и преодолѣе надъ общото мнение, то веке не остава никому нищо да говори, понеже мнението и делото ставатъ общи: предъ общото всичко се прекланя.

Забельжска. — Въмѣсто отъ идущата (IV) година да захванеме по изложеното това правописание, както обявихме въ миналата си книжка, ний по настояването на приятели и абонати ще захванемъ още тѣзи година отъ идущата (XI) книжка. Това за знание на Г. Г. Абонатите ни.

РАЗНИ.

Іасновидение.—Госпожица Джени Хаган съобщава слѣдуиуща забѣлѣжителен случай от едно іасновидение, с цѣлъ да докаже, че всичко туй става посредством свободното проявяване на виспитѣ духовни способности, а не чрезъ прѣдаването на мислитѣ:

„По въпроса за іасновидението“, казва Г-ца Хаган, „ще кажа, че е извѣстно за съществуването на такива индивидууми (лица), които нѣкои наричат *медиуми*, други *іасновидци* и които притежават способността да виждат мѣстности на лица, отдалечени от тѣх на голѣми разстоѣния. Тѣзи лица с невъобрази-ма іаснота и точност възпроизвеждат събития, които никак не им са били извѣстни.

Не прѣди много време, аз имах случая да чуѣа от лица за истинността на іасновидението; и дѣйствително това бѣ забѣлѣжително, ако има нѣщо в същност забѣлѣжително.

Един джентелмен (благороден момък) като се намирал на далеч от своѣа град, дѣто оставил болна на постѣлка жена, отишъл при един іасновидѣц, при

когого и друг път ходил, е го попитал, кого вижда в къщата му?

Той му описал всичко из стаиата, цѣлото разположение на къщата и казал:

Виждам по двора стара жена, коіато събира трѣски; с мъжка сламена шапка на главата си, а по раменетѣ ѝ намѣтнато като шал едно парче плетена фланела.

Джентелмена бил възхитен от това бързо и по един изумителен начин направено описание: дѣйствително той имал по-стара, побъркана в ума сестра, коіато обичала да носи вѣхтата му шапка и да събира трѣскитѣ по двора, дѣто работели диулгери.

— Сега ще ви помолѣ още веднѣж да видите, какво става в самата къща. Той изпълнил желанието му и, като описвал стаѣа слѣд стаѣа, най-сетнѣ дошел до спалніата и казал:

— Тук постелката не е дигната!

— Защо? попитал той.

— На това немога да ви отговорѣа.

— Не видите ли нѣкого на неѣа постелка?

— Никого не виждам.

Това съобщение много го смутило: той знаел, че жена му е много болна и не може да става.

— Но сега вий се сбъркахте, казал му той; аз оставих жена си болна.

Отпослѣ обаче, излѣзло, че іасновидеца бил прав.

Този разговор ставал сутрипата, на другѣа день, от като джентелмена излѣзал из къщи. Жена му още била болна, но домашниѣа им доктор намѣрил, че за неѣа било по-полезно до стане да ходи. И за четвѣрт час до описаниѣа разговор болната станала, облѣкла се и излѣзла.

Ето защо іасновидеца не е можал да ѣа види дома ѣ.

Повтарѣам прочее, че понеже человекѣа който задаваше въпроситѣ, бѣше убеден че жена му е болна и лѣжи на постелка, става іавно, че описаниѣа факт по іасновидението не е слѣдствие от вънкашно внушение или прѣдаване мислитѣ.

Откриване убиеца чрѣз сомнамбулизм. — Прѣз Октомври 1888, в околността на Калмар (Швеция) един чифликчия на име Густфсон е бил убит с огнестрѣлно оръжие като карал талигата си, коіато бил принуден да спрѣ от натрупанитѣ върху пѣтіа камъни. Убийството станало вечерта. Потърсили убиеца но не го намѣрили. Едвам на 1 Ноември Д-р Бакман, който свидѣтелствува за истинността на този факт, се научил че една жена от Калмар на име Агда Олсен, казвала, че тіа може да укаже кой е убиеца, ако іа приспіат и накарат да говори. Тази жена е прилагала вече своіата дарба с голѣм успѣх при търсене изгубени прѣдмѣти, узнаване болѣститѣ и др., без да се ползува материално.

Доктора іа приспал и в присѣствието на десетина души тіа с голѣмо вълнение и с жестове описала произшествието, като треперѣла със слѣдуиущитѣ думи: „—То е между двѣ села.... Виждам един пѣтъ в една гора.... Ето го че приближава, той води талигата си... Коніа се плаши от каманитѣ... За Бога, спрете коніа! спрете го!... Ох! той го убива!... Той бѣше се сложил за да го обере.... Крѣв! крѣв!... Ето го че бѣга, крие се, избѣгва пѣтекитѣ.... Той има една кожена шапка и сиви дрѣхи; коситѣ му са дълги, очи сиво-синкави, лицемѣрен изглед, голѣма тъмновласа брада... Занаіата му трѣбва да е земледѣлие. Виждам че има една рѣзніа на дѣсната рѣка, между показалеца и голѣмия прѣст. Къщата му е разположена малко зад пѣтіа; тіа е от дѣски боіадисани зелено; до хаетіа има една стаіа: неговата.... Той излазіа сутрина, с пушката си.... Той се скитал цѣлия денъ и вечерта е дошел да изварди жертвата си....“

Събудили Агда Олсен и дали на полицията тѣзи сведения. Незабавно указания човек бил арестуван. Той се имснувал Никла Жонасон. Като го попитали да ли познава Агда Олсен, той отговорил че не іа е виждал даже. Всичкитѣ подробности, да-

дени от тази, били точно намѣрени, даже и рѣзнѣтата (от заздравена рана) на дѣсната ръка между показалеца и голѣмния прѣст. Къщата била намѣрена също точна с даденото описание от іасновидката. Указало се, че убиенца имал вражда към убития в купуването на един чифлик и се прѣдполага, че го е убил за да му вземе паритѣ.

Из Хайне — „... Той бѣше един буржоа из Гослар, който трѣбва да се е хранѣл хубаво и чийто мазно лице имаше един изглед същевременно хитър и глупав; би казал чловѣкъ, че той е изобрѣтателя на биволската чума. Ний повѣрвѣхме наедно до нейдѣ и той ми разказа разни истории за призраци, които не би били неприатни за слушане, ако всичкитѣ не свършваха съ с това заключеніе, че то не било истински призраци, но че бѣлата форма било един крадец, плачливитѣ звуци били скимуцанвата на малки глиганчета, а шума от стѣпки бил причинен от къщата котка. Той притури, че чловѣкъ вѣрвал да вижда привидения, само когато е болен... Той ми даде да забѣлѣжа практическото и полезно разположеніе на природата: дърветата са зелени, защото зеленото е добро на очитѣ. Аз му казах, че има пълно право и притурих, че Бог е създад говедата, защото буйона им подкрепя чловѣка, че е създад магарето за да ни служи за сравненіе и чловѣка най-послѣ, за да ѣде буйона и да не бѣде магаре“

(из Messenger)

В редакціата ни се получиха:

Цѣлина, селско мѣсечно списание за стопанство, поминѣкъ, наука и книжнина. Год. II. кн. XI, XII, Пловдивъ.

День, мѣсечно социалъ-демократическо списание. Год. II кн. XII, год. III кн. I, София.

Дѣтинска почивка, мѣсечно иллюстрирано списание за дѣца. Год. III кн. II, III, Силистра.

Изворъ, мѣсечно иллюстрирано списание за ученици и ученички. Год. II кн. X, XI, XII, Руссе.

Звѣздица, мѣсечно иллюстрирано списание за дѣца. Год. II кн. IX, X, София.

Свобода, всѣкидневенъ политически-литературенъ вѣстникъ. Год. VII, София.

Прогрессъ, еженедѣленъ общественъ вѣстникъ. Год. II, Т Назарджикъ.

Въздържатель, мѣсеченъ вѣстникъ противъ пиянството. Год. II бр. 10, 11, Пловдивъ.

Свѣтъ, мѣсечно списание за наука, литература и домакинство. Год. I кн. IX-X, XI, София.

Православенъ проповѣдникъ, религиозно-нравствено мѣсечно списание. Год. I бр. 10, 11, Самоковъ.

Женский свѣтъ, периодическо списание редактирано отъ жени за Госпожи и Госпожици. Съ притурка. Г. I бр. 20, 21, 22, 23, Варна.

Юридическо списание, мѣсечно издание. Год. V кн. X, София.

Прѣгледъ, мѣсечно списание за литература, правни, административни, економически и естествени науки. Год. I кн. V, VI, VII, Бургазъ.

Природа, иллюстриранъ журналъ за наука, стопанство, ловъ и риболовство. Год. I кн. V-VI, София.

Домашенъ приятель, мѣсечно списание за наука, религия, промышленность и книжница. Год. V бр. 10, 11, 12, София.

Младина, научно-забавителенъ вѣстникъ съ картини за младежитѣ отъ двата пола. Год. III кн. II, III, Казанлъкъ.

Искра, научно-литературно списание. Год. V кн. I, Шуменъ.

Пловдивъ, политически вѣстникъ. Год. VIII, Пловдивъ.

Гласъ Македонски, седмиченъ политически вѣстникъ. Год. III (вм. в. „Македония“), София.

Китка, мѣсечно литературно списание. Год. I кн. V, VI, Хасково.

Утро, мѣсечно литературно иллюстрирано списание. Год. I кн. XI-XII, Шуменъ.

Свободно Слово, политически вѣстникъ. Год. I, София.

Юго-Западна България, политически вѣстникъ. Год. I, София.

Другарь социалъ-демократически вѣстникъ. Год. I, София.

Селски вѣстникъ, седмично издание. Год. I, с. Мусина (Търново-околия).

Учитель, мѣсечно-педагогическо-общественно списание за учители и воспитатели. Год. I кн. III, Пловдивъ.

Юридически прѣгледъ, полумѣсечно списание. Год. I кн. XVIII, XIX, Пловдивъ.

Ветеринарна сбирка, мѣсечно списание по ветеринарната медицина и скотовѣдството. Год. II кн. I, II, III, IV, V, VI, VII, VIII, IX, X, XI, София.

Учителски другарь, научно-въспитателенъ вѣстникъ. Год. III бр. 1, 2, 3, 4, Руссе.

Научно списание, Год. VII кн. VII-VIII, В. Търново.

Ребусъ, ежепедѣлно спиритическо списание. Год. XII. № 12615, 6, 7, 8, 20, 1, 2, 3, 4. Адресъ: въ Редакциѣ журнала „Ребуса“ С. Петербургъ. Цѣна 5 рубли за година.

Сиропиталище или всѣкой спорѣдъ дѣлата си, пословица въ двѣ дѣйстви, отъ М. R. Curel, професоръ въ Тулонъ. Превѣла отъ френски Анастасия Д-ръ Желѣкова, Варна.

Бѣлѣжки и свѣдения за вършачката машина Brouhot & Cie, падание на Финансовото Министерство, София.

Педагогически писма къмъ майки отъ Ериста Беме, прѣвѣлъ отъ русски и издава Ч. Поповъ, Руссе.

Царкиня Русалка, отъ редакцията на сп. „Звѣздица“, София.

Три случая бугорчатки, у душевно-больныхъ, безъ явнихъ признаковъ при жизни, отъ Д-ръ А. М. Головина.

Ралортъ върху организацията на Българското държавно и частно коневѣдство отъ Н. Германовъ, София.

Сръбско-Българската етнографическа прѣпирня прѣдъ науката отъ Д. М. Опечатъкъ изъ в. „Юго-Западна България“, София.

КОРЕСПОНДЕНЦИЯ.

Приети лева от: с. Бацова Махла (Никоп. ок.) Г. Пет. Хаджигев, 1.—С. Оваджикъ (Харм. ок.) Г. Ст. Миранзов, 3; Г. Жеко Добрева, 5; Г. Димчо Георгиев, 5.—София Г. А. Ганасов, 2. 50. Г. Дим. Димов, 5.—Троіан библиотека „Наука“, 5 (това служи вмѣсто разписка).—с. М. Туренджик (Харм. окол.) Г. Валчо Лозев, 5.—

Свищов Г-ца Веселина Муцева: ще направимъ справка.—**Долне-Орѣховица** (Горн. Орѣх. окол.) Г. Гр. Х. Стоіанов (учитель): за тримѣсечно дѣте кравешкото млѣко трѣбва да се дава напoлвина размѣсено с вода. Млѣкото да се държи на студено за да не се развали и когато ще се даде на дѣтето, тогава чак да се размѣси с вода толкова топла, колкото да достигне температурата на майчиното млѣко, не повече (нищо не значи че било и малко по-хладно). За нощъ млѣкото може да се турга между дрѣхитѣ за да се постоплиа малко от тѣх, ако нѣма топла вода, но никога да се не турга на огъниа за стоплиане. Други начин за стоплиане е и тургането шишето с млѣкото в топла вода за да се стопли от вън до колкото е нужно. Обръщайте само внимание щото кравата да бѣде здрава и заправена т. е. да нѣма нѣкой болнакъвъ зародишъ.

Редакцията.